

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Факультет охорони здоров'я і спорту
Кафедра олімпійського та професійного спорту

Дячкін Олексій Сергійович

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ З ВЕЛОСПОРТУ
НА ТРЕКУ**

кваліфікаційна робота
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю А7 «Фізична культура і спорт»

Особистий підпис

здобувач О.С. Дячкін

Науковий керівник

викладач І.В. Янович

Завідувач кафедри

доцент О.В. Міщенко

Полтава – 2026 р.

Дячкін Олексій Сергійович

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ З ВЕЛОСПОРТУ НА ТРЕКУ

Актуальність. Змагання з велоспорту займають важливе місце у підготовці та відборі спортсменів до збірних команд, популяризації виду спорту в країні та підвищенні спортивних результатів. Одне з основних місць в системі організації змагань з велоспорту займають чемпіонати та кубки України.

Аналіз організаційних основ змагань дозволяє виявити принципи, умови їх проведення, зміни самої системи змагань, як реакції на сучасні тенденції розвитку велоспорту в Україні

Таким чином, процес організації змагань з велоспорту є дуже складним і потребує продуманої і точної реалізації. Крім цього, ефективність цього процесу залежить від наявності наукових досліджень присвячених цьому напрямку, що і обумовлює актуальність наших досліджень

Ключові слова: змагання, велоспорт, гонки на треку, чемпіонат України.

Dyachkin Oleksiy Sergeevich

ORGANIZATIONAL PRINCIPLES FOR HOLDING TRACK CYCLING COMPETITIONS

Cycling competitions play an important role in the preparation and selection of athletes for national teams, popularization of the sport in the country, and improvement of sports results. One of the main places in the system of organizing cycling competitions is occupied by championships and cups of Ukraine.

Analysis of the organizational foundations of competitions allows us to identify the principles, conditions for their holding, changes in the competition system itself, as a reaction to current trends in the development of cycling in Ukraine.

Thus, the process of organizing cycling competitions is very complex and requires thoughtful and precise implementation. In addition, the effectiveness of this process depends on the availability of scientific research devoted to this area, which determines the relevance of our research.

Keywords: competition, cycling, track racing, Ukrainian championship.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТРЕКОВОГО ВЕЛОСПОРТУ	6
	1.1. Історія українського велосипедного спорту	6
	1.2. Правила змагань з трекового велоспорту	14
	1.3. Інформаційно-технічне обслуговування спортивних заходів	24
	1.4. Загальна характеристика підготовки проведення спортивних змагань.	26
	1.5. Роль спортивного спонсорства та естетичних особливостей при організації та проведенні спортивних змагань.	33
	1.6. Матеріально-технічне забезпечення підготовки велосипедистів	58
	Висновки до розділу 1	63
РОЗДІЛ 2	МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.	64
	2.1. Методи дослідження.....	64
	2.1.1. Аналіз науково-методичної літератури та документації	65
	2.1.2. Теоретичний метод	65
	2.2. Організація дослідження	66
РОЗДІЛ 3	АНАЛІЗ ТА ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	67
	3.1. Практичні аспекти організації спортивних змагань	67
	3.2. Обговорення результаті дослідження	70
	Висновок до 3 розділу	74
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76

ВСТУП

Актуальність теми. Змагання з велоспорту займають важливе місце у підготовці та відборі спортсменів до збірних команд, популяризації виду спорту в країні та підвищенні спортивних результатів. Одне з основних місць в системі організації змагань з велоспорту займають чемпіонати та кубки України. Велоспорт на треку є одним із класичних олімпійських видів спорту, який характеризується високою динамічністю, складною системою змагальних дисциплін та жорсткими вимогами до організації змагань. Ефективність проведення змагань безпосередньо впливає на результати спортсменів, безпеку учасників та загальний імідж спортивного заходу.

Елементом, що формує спортивну систему, є змагання, які визначають організацію, методи та систему тренування спортсменів. Спортивні змагання дозволяють оцінити ефективність організації, матеріально-технічної бази підготовки та відбору спортсменів, ефективність експертної системи тренувань, ефективність науково-методичного забезпечення тощо [25]. Аналіз організаційної основи змагань допомагає зрозуміти принципи змагань, умови проведення змагань та зміни в самій системі змагань у відповідь на сучасні тенденції розвитку велоспорту в Україні.

У кваліфікаційній роботі проводився аналіз організаційної діяльності в підготовці та проведенні змагань з велоспорту на треку на прикладі національних турнірів. Також аналізувалось та досліджувалось зміни у правилах проведення змагань, затверджених Міжнародним союзом велосипедистів на наступний олімпійський цикл.

Таким чином, організація велогонки – це надзвичайно складний процес, який вимагає ретельного виконання. Крім того, ефективність цього процесу залежить від прогресу наукових досліджень у цій галузі, що також визначає значущість нашого дослідження.

Мета дослідження. – обґрунтування шляхів підвищення ефективності організації змагань з велоспорту на треку (на прикладі чемпіонату України).

Для досягнення цієї мети дослідження планується виконання наступних завдань:

1) Аналіз науково-методичної літератури з питань організації та проведення змагань з велосипедного спорту.

2) Визначення основних елементів організації велосипедних змагань на треку.

3) Визначення методів проведення змагань з велосипедного спорту на треку.

Об'єктом дослідження є організація змагань з велосипедного спорту на треку.

Предметом дослідження є організаційні принципи проведення змагань з велосипедного спорту на треку.

Для виконання поставлених завдань у дослідженні використовуються такі **методи дослідження**:

1) Аналіз наукової літератури, методичної літератури, даних та онлайн-ресурсів;

2) Синтез, порівняння та проведення аналогій.

Наукова новизна цього дослідження полягає у всебічному аналізі даних щодо організації змагань з велосипедного спорту на треку та ефективності їх застосування.

Практичне значення цього дослідження полягає у дослідженні методів підвищення ефективності змагань з велосипедного спорту на треку.

Перевірка та публікація результатів дослідження: Цей результат дослідження був представлений на підсумковому засіданні наукового гуртка.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменувань), містить 5 таблиці, 6 рисунків, Загальний обсяг роботи складає 80 сторінок.

РОЗДІЛ І.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТРЕКОВОГО ВЕЛОСПОРТУ

1.1. Історія українського велосипедного спорту

1869 рік є роком початку історії розвитку світового велосипедного спорту. Віхою цього стало проведення першої офіційної міжнародної велогонки РУАН-ПАРИЖ на 128 км. 1887 рік є роком, з якого починається рахування історії українського велосипедного спорту. У цьому разі його початком стали перші міжміські змагання велосипедистів України та міст Москви, Петербурга, Тули на збудованому в Одесі велотреку [9].

У 2002 році українському велоспорту 115 років. За цей час він пройшов складний шлях, спочатку його розвиток проходив в умовах напівпрофесійного спорту царської Росії, на кошти меценатів. Після першої світової війни та революції, коли Україна стала республікою СРСР, він пройшов шлях аматорського спорту у соціалістичній державі і з 1991 року продовжується розвиток у суверенній Україні [9].

Перша світова війна, жовтнева революція та Велика Вітчизняна війна змушували припиняти заняття спортом, що вимагало часу на його розбудову. Таке становище, коли на спортивну діяльність впливали різні фактори, від політичних, економічних та спортивних досягнень змушує розглядати його історію по періодам.

I період 1887-1913 рр. – 26 років – з перших офіційних змагань в Одесі до I Російської олімпіади у м. Києві.

II період 1922-1955 рр. по 33 роки – від першої Олімпіади України до I Спартакіади народів СРСР та України.

III період 1956-1991 – 35 років – від I Спартакіади народів СРСР та виступу велосипедистів України у складі збірної СРСР на XV Олімпійських Іграх до Спартакіади народів СРСР.

VI період з 1992 року по цей час –35 років – період розвитку велоспорту в Незалежній Українській державі та виступу збірних національних команд на чемпіонатах Європи, світу та Олімпійських іграх.

Характеристика періодів історії розвитку українського велоспорту:

I період 1887-1913 рр. – з перших років розвитку велосипедного спорту у Києві, Харкові, Умані, Вінниці, Юзівці, Одесі створювались клуби велосипедистів, повсюдно будувались велотреки. Проводилось багато змагань, на яких з'являються талановиті велосипедисти – в м. Києві – П.Акматов, П. Патуржинський; в Одесі – А. Цорн та С. Уточкин, які багаторазово завойовують перші місця, а Сергій Уточкін стає рекордсменом світу на $\frac{1}{4}$ мілі. Цей період завершується I-ю Російською Олімпіадою, у програмі якої була велогонка на 240 верст, де киянин А. Шірай показує 4-й час. На 6-7 років загальмувала розвиток велоспорту I Світова та Громадянська війни[2].

II період – 1922-1955 рр. Незважаючи на труднощі післяреволюційних часів у 1922 році проводиться Всеукраїнська Олімпіада, у програмі якої були гонки на треку.

У перші 10-15 років цього періоду були складності з велосипедним інвентарем. Велосипеди мали тільки окремі гонщики і на змаганнях члени команд стартували по черзі, крім того велосипеди були обладнані дерев'яними ободами, не мали перемикачів передач та інше.

З 1932 року починає діяти спортивний комплекс ГПО (Готовий до Праці та Оборони), з 1936-го спортивна класифікація. Велику роль у розбудові спорту мали міські та республіканські федерації (секції велоспорту)[2].

Першим головою Федерації велосипедного спорту України став Л.Людмірський, який зробив багато для становлення велоспорту у ті роки. Виходить постанова Уряду про покращення роботи з фізичної культури та спорту. Все це стимулює спортивну роботу з молоддю.

З 1936 року починають регулярно проводитись чемпіонати СРСР, головним чином серед команд ДСТ. З 1937 року значною віхою розвитку велоспорту стало проведення багатоденних гонок, які змушували ретельно готуватись до них. Стає до ладу Харківський велосипедний завод. У цей період найбільш престижним стає завоювання звання чемпіона СРСР, що дає право на звання майстра спорту. У довоєнні роки першим з українських велосипедистів стали чемпіонами СРСР одесити – В. Гейнеман у 1936 р. у груповій гонці на 150 км, а у 1937 р. Михайло Рибальченко у багатоденній гонці [2].

Друга світова війна 1939-45 років зупинила заняття спортом на 2,5 роки і несла великих руйнувань. Відразу після закінчення війни відновлюється спортивне життя і у 1947 р. збірна України вже прийняла участь у чемпіонаті СРСР в гонках на шосе, а в 1948 р і 1949 р. стартували перші післявоєнні чемпіонати УРСР на шосе і треку. Першого успіху на чемпіонаті СРСР 1949 року добився киянин А.Рижаков, ставши чемпіоном у гонці на час на 100 км. У 1950 році киянин Юрій Гаммерштедт стає чемпіоном СРСР у командній гонці на 100 км. і вперше українська велосипедистка Олена Тернова виборола звання чемпіонки СРСР у командній гонці на 25 км. У 1952 році чемпіоном СРСР з велокросу стає Костянтин Коцинський з Києва, у 1955 році Костянтин Коцинський та Борис Букреев – чемпіони СРСР у командній гонці з кросу[2].

Майстерність українських трековиків була дещо нижча і першими призерами чемпіонату СРСР стають лише з 1951 року – II місце Юрій Гаммерштедт у груповій гонці на 100 км; у 1952 році – III місце Юрій Гаммерштедт у командній гонці на 4 км; у 1954 році – III місце Володимир Мітін у індивідуальній гонці на 4 км; у 1955 році – II місце Юрій Красіков у гиті на 1 км з місця. Спортивні досягнення велосипедистів України в цьому історичному періоді були достатньо вагомими на Всесоюзній та Міжнародній спортивній аренах.

III період 1956-1991 рр. Період виходу українських велосипедистів на рівень світових досягнень. У 1956 році Микола Колумбет стає призером гонки Миру, займає на XVI Олімпійських Іграх 16 місце у гонці на 187 км, Анатолій Черепович – 15 місце, Володимир Мітін у складі команди СРСР показує 5-й час у ¼ фіналу на 4 км.

Велику роль у стимулюванні спортивної майстерності зіграли спартакіади Народів СРСР та України, вони були святом спортивних досягнень. Кожний уряд республік, обласні адміністрації виділяли значні кошти на організацію підготовки своїх команд, щоб досягнути значних результатів. Велику роль в організації велоспорту зіграла федерація, яку очолювали в різні роки Микола Теппер, Анатолій Усенко та фахівці Держкомспорту – Ігор Троян, Василь Похиль [9].

З метою підготовки олімпійського резерву діють молодіжні спеціалізовані групи у республіканських ДСТ, у ДЮСШОР, а з початку 80-х років починають підготовку спортсменів міжнародного класу в центрах олімпійської підготовки «Тітін» (старший тренер Юрій Єлізаров, Київ) та «Темп» (старший тренер Віталій Резван, Харків) та інші. Удосконалюються методи підготовки, розробляються методичні посібники та цільові програми підготовки велосипедистів до спартакіад. Підключається наукове забезпечення тренувальним процесом. У 1956 році відкривається кафедра велосипедного спорту в Київському інституті фізкультури, яка забезпечує Україну фахівцями та тренерами. Її випускники до сучасного тренери збірних національних команд України (В.Осадчій, В.Орел, В.Федоров, А.Архаров, І.Ткаченко та інші) [9].

З підготовки збірних команд України на перших 5-ти Спартакіадах Народів СРСР (1956-1971) тренери шосейників – Ю. Гаммерштедт та трековиків Борис Фурсенко розробляють систему підготовки до Спартакіад в умовах України, що забезпечило значні спортивні досягнення на цих змаганнях. Так чемпіонами Спартакіад того часу у гонках на шосе стають

– Л.Задорожна, А.Захаров, А.Старков; призерами

– М.Колумбет, М.Курбатов, Т.Ткаченко, Б.Букресв, Л.Задорожня, В.Черевко, А.Хмеленко, В.Шатунов, М.Розуменко.

У гонках на треку чемпіони

– І.Кіріченко, І.Целовальников, Л.Задорожна, Р.Ободовська, В.Семенець; призерами

– Л.Ткаченко, Л.Колумбет, А.Юдович, П.Келімбетов, А.Присяженко, А.Багіянц, Е.Скудре, Л.Дементьєва, Р.Пономаренко, С.Кравцов.

Ретельна підготовка та багаторічний змагальний досвід дозволили підготувати українських велосипедистів до стартів вищого рівня[2].

Перші олімпійські нагороди гонщиків незалежної України з'явилися 2000 року на австралійській землі. Тоді, в Сіднеї, на велотреку в спринті «бронзу» здобула Ірина Янович, а чоловіча збірна посіла друге місце в командній гонці переслідування. На ХХІХ Іграх у Пекіні (2008) бронзову медаль у велотреку виборола Леся Калітовська, Олена Старікова спринт 2020 срібло Токіо (Японія) [2].

Літні Олімпійські ігри 2020 — що відбувалися в столиці Токіо (Японія).

Таблиця 1

Медаль	Спортсмен	Вид спорту	Дисципліна	Дата
🥇 Золото	Жан Беленюк	Греко-римська боротьба	до 87 кг	4 серпня
🥈 Срібло	Михайло Романчук	Плавання	1500 метрів вільним стилем	1 серпня
🥈 Срібло	Парвіз Насібов	<u>Греко-римська боротьба</u>	до 67 кг	4 серпня
🥈 Срібло	Анжеліка	Карате	до 55 кг	5

Медаль	Спортсмен	Вид спорту	Дисципліна	Дата
	Терлюга			серпня
② Срібло	Людмила Лузан Анастасія Четверікова	Веслування на байдарках і каное	каное-двійки, 500 метрів	7 серпня
② Срібло	Олександр Хижняк	Бокс	до 75 кг	7 серпня
② Срібло	Олена Старікова	Велоспорт	спринт	8 серпня

Літні Олімпійські ігри 2024—Ігри XXXIII Олімпіади — , що відбувалися в столиці Франції

Жінки – протокол змагань Париж (Франція)

Таблиця 2

Спортсменка	Дисципліна	Перший раунд	Втішний заїзд	Чвертьфінал	Півфінал	Фінал
		Місце	Місце	Місце	Місце	Місце
Любов Басова Київ	Кейрін	6	2 Q	4 Q	3 Q	6
Олена Старікова Львівська область		1 Q	—	2 Q	1 Q	4

Чоловіки – медалісти олімпіади Париж (Франція)

Таблиця 3

Дисципліна	Золото	Срібло	Бронза
------------	--------	--------	--------

Кейрін <i>докладніше</i>	 Гаррі Лаврейсен Нідерланди	 Метью Річардсон Австралія	 Метью Глетцер Австралія
Медісон <i>докладніше</i>	 Португалія (POR) Юрі Лейтан Руй Олівейра	 Італія (ITA) Сімон Консонні Елія Вівіані	 Данія (DEN) Ніклас Ларсен Міхаель Меркев
Омніум <i>докладніше</i>	 Бенжамен Тома Франція	 Юрі Лейтан Португалія	 Фабіо ван ден Боссхе Бельгія
Командна гонка переслідування <i>докладніше</i>	 Австралія (AUS) Олівер Бледдін Конор Лігі Келланд О'Брасн Сем Велсфорд	 Велика Британія (GBR) Деніел Бігем Етан Гейтер Чарлі Тенфілд Етан Вернон Олівер Вуд	 Італія (ITA) Сімон Консонні Філіппо Ганна Франческо Ламон Джонатан Мілан
Спринт <i>докладніше</i>	 Гаррі Лаврейсен Нідерланди	 Метью Річардсон Австралія	 Джек Карлін Велика Британія
Командний спринт <i>докладніше</i>	 Нідерланди (NED) Рой ван ден Берг Гаррі Лаврейсен Джефрі Гогланд	 Велика Британія (GBR) Ед Лав Гаміш Тернбулл Джек Карлін	 Австралія (AUS) Лей Гоффман Метью Річардсон Метью Глетцер

Жінки – медалісти олімпіади

Таблиця 4

Дисципліна	Золото	Срібло	Бронза
Кейрін <i>докладніше</i>	 Еллесс Ендрюс Нова Зеландія	 Гетті ван де Ваув Нідерланди	 Емма Фінукейн Велика Британія
Медісон	 Італія (ITA) К'яра Консонні	 Велика Британія (GBR)	 Нідерланди (NED) Майке ван дер Дейн

докладніше	Вікторія Гвацціні	Елінор Баркер Ніа Еванс	Ліса ван Белле
Омніум докладніше	 Дженіфер Валенте США	 Дарія Пікулік Польща	 Еллі Волластон Нова Зеландія
Командна гонка переслідування докладніше	 США (USA) Дженіфер Валенте Лілі Вільямс Хлоя Дагерт Крістен Фолкнер	 Нова Зеландія (NZL) Еллі Волластон Брайоні Бота Емілі Ширман Ніколь Шилдз	 Велика Британія (GBR) Елінор Баркер Джосі Найт Анна Морріс Дже
Спринт докладніше	 Еллесс Ендрюс Нова Зеландія	 Леа Фрідріх Німеччина	 Емма Фінукейн Велика Британія
Командний спринт докладніше	 Велика Британія (GBR) Кеті Марчант Софі Кейпвелл Емма Фінукейн	 Нова Зеландія (NZL) Ребекка Петч Шаан Фултон Еллесс Ендрюс	 Німеччина (GER) Пауліне Грабош Емма Гінце Леа Софі Фрідріх

Жінки Командний спринт

Таблиця 5

Спортсменка	Дисципліна	Кваліфікація		Перший раунд		Фінал	
		Час	Місце	Суперник Час	Місце	Суперник Час	Місце
Олена Старікова Львівська область Любов Басова Київ	командний спринт	33.542	8	 Німеччина Поразка 33.285	8	За 7-8 місце Польща 'Поразка 33.691	8

Рис.1.1.Аналіз виступу спортсменів України з велотреку на Олімпійських іграх за часів незалежності

Як ми бачимо згідно таблиць 1–5 та рисунок 1.1. остання медаль з велотреку спринт була в 2020 році. Найліпший результат з велотреку на Олімпійських іграх в Парижі (Франція) Любов Басова (Київ) – 6 місце, Олена Старікова (Львівська обл.) – 4 місце, командний спринт – 8 місце це вагомий результат в розвитку велотреку в Україні.

1.2. Правила змагань з трекового велоспорту

Трековий велоспорт має власну специфіку, що визначається особливостями спортивної споруди, форматом заїздів та правилами Міжнародного союзу велосипедистів. До основних дисциплін належать спринт, командний спринт, гонка переслідування, кейрін та омніум.

Велоспорт на треку на Олімпійських іграх складається з трьох спринтерських дисциплін (індивідуальний спринт, командний спринт, кейрін) та трьох дисциплін на витривалість (Медісон, омніум, командна гонка переслідування)[3].

Спринт є однією з головних гонок на велотреку. Це змагання для різких хлопців і дівчат — саме тих, хто вміє розганяти свій велосипед з максимальною потужністю на коротких дистанціях. Це одна із найбільш видовищних і цікавих дисциплін на треку.

Індивідуальний спринт – це змагання з вимірюванням часу. Гонщики проїжджатимуть трасу або поодиноці (у випадку кваліфікаційного раунду), або пліч-о-пліч (у випадку гонок один на один). Кожна гонка триватиме три кола та триватиме близько двох хвилин. Змагання починаються з участі всіх 30 гонщиків у кваліфікаційному раунді. Гонщики проїжджають три кола, але час фіксується лише на останніх 200 метрах. 24 гонщики з найшвидшим часом виходять до відбіркових раундів і розподіляються відповідно до їхнього часу. У першому відбірковому раунді 24 гонщики, що залишилися, змагаються у 12 матчах один на один (залежно від посіву). Переможець кожного заїзду проходить безпосередньо до другого раунду, а програші проходять у утішній раунд. У утішному заїзді проводиться чотири заїзди по три гонщики, і переможець кожного заїзду проходить до другого раунду.

У другому відбірковому раунді 16 гонщиків, що залишилися, змагаються у восьми поєдинках один на один. Переможець кожного заїзду проходить безпосередньо до третього раунду, а переможені проходять до утішного раунду. У утішному заїзді проводиться чотири заїзди по два гонщики, і переможець кожного заїзду проходить до третього раунду[2].

У третьому відбірковому раунді 12 гонщиків, що залишилися, змагаються у шести поєдинках один на один. Переможець кожного заїзду виходить безпосередньо до чвертьфіналу, а програші — до утішного раунду. У утішному заїзді проводиться два заїзди по три гонщики, і переможець кожного заїзду виходить до чвертьфіналу. Починаючи з чвертьфіналу, раундів удостоєння більше немає, і кожен матч вирішується серією до трьох перемог.

Командний спринт. – відрізняється від індивідуального спринту. Часом його плутають із груповим спринтом. Інші назви — італ'янка, або олімпійський спринт. Важливо розуміти дві речі про які йдеться у назві гонки. Перше — це спринт, а отже заїзд максимально вибуховий на короткій дистанції. Друге — це командний заїзд, а отже це вимагає скоординованості, спільної роботи і взаємодії між спортсменами[2].

Кожна команда працює разом, щоб показати найшвидший час на трьох колах (750 метрів). Усі три гонщики стартують у кожній гонці, але фінішує лише останній гонщик, і порядок велосипедистів не змінюється протягом гонки. Лідер задає темп на перших 250 метрах, а потім рушає. Після 500 метрів другий гонщик залишає трасу, а опорний відрізок повністю викладається на останньому колі.

Під час гонок один на один кожна команда починає гонку на протилежних боках траси за медаль, а два переможені — до фіналу за бронзову медаль.

У кваліфікаційному раунді кожна команда проходить гонку на час. Потім команди розподіляються відповідно до їхніх результатів. У першому раунді змагання переходять у формат один на один, де матчі визначаються за посівом. У першому раунді відбувається чотири матчі, а отже, й чотири переможці. Два найшвидші переможці першого раунду виходять до фіналу за золоту медаль, а два найповільніші переможці – до фіналу за бронзову медаль[2].

Кейрін. — трекова гонка родом з Японії, де вперше з'явилася у 1948 році. Назва “Кейрін” перекладається як “гоночні колеса”. В ті часи цю дисципліну було придумано для гри в тоталізатор. З того часу кейрін на батьківщині має неймовірну популярність, а його офіційна ліга налічує сьогодні біля 4 тис. зареєстрованих гонщиків.

Для наших країв гонка відносно молода. Офіційно її включили до складу Олімпійських дисциплін лише у 2000-му році.

Кожні перегони тривають шість кіл, але перші три кола проходить мотоцикл з мотором, який поступово збільшує свою швидкість від 30 до 50 кілометрів на годину (від 18,6 до 31,1 милі на годину). Як тільки мотоцикл з мотором рушає з місця, гонщики беруть участь у три коловому спринті до фінішу. На проходження кожного заїзду потрібно приблизно від двох до двох з половиною хвилин.

Якщо один або декілька гонщиків перетинають передню кромку переднього колеса мотоцикла з мотором перед лінією переслідування, коли він залишає трасу, гонка зупиняється та повторюється без цих гонщиків, які дискваліфіковані.

Протягом перших трьох раундів, якщо нічию не вдається вирішити за допомогою фотофінішу, то всі учасники з рівними місцями проходять далі. Якщо така ситуація трапляється у фіналі, учасники матимуть однакове місце.

У першому раунді 30 спортсменів-учасників групуються у п'ять заїздів по шість гонщиків. Два найкращі учасники кожного заїзду автоматично виходять до чвертьфіналу, а всі інші гонщики проходять у раунд утішної гонки. Утішна гонка складається з чотирьох заїздів по п'ять гонщиків, і два найкращі учасники кожного заїзду виходять до чвертьфіналу[2].

У чвертьфіналі 18 гонщиків, що залишилися, групуються на три заїзди по шість гонщиків. Чотири найкращі учасники кожного заїзду виходять до півфіналу. У півфіналі 12 гонщиків, що залишилися, об'єднуються у два заїзди по шість гонщиків. Троє найкращих гонщиків з кожного заїзду виходять у фінал.

У фіналі шість гонщиків змагаються в одній гонці. Переможець цієї гонки отримує золоту медаль, той, хто посяде друге місце, — срібну, а той, хто посяде третє, — бронзову.

Командне переслідування.

Кожна команда працює разом, щоб показати найшвидший час на колах. Кожна команда стартує з чотирма гонщиками, і гонщикам дозволяється змінюватися місцями. Час фінішу визначається моментом, коли переднє колесо третього гонщика перетинає фінішну лінію. Якщо команда втрачає одного зі своїх гонщиків у будь-який момент гонки, ця команда все ще має право фінішувати, якщо у неї троє гонщиків.

Під час заїздів віч-на-віч кожна команда стартує з протилежних боків траси. Команда, яка першою перетне фінішну лінію (визначається переднім

колесом третього гонщика), є переможцем заїзду. Хоча це трапляється рідше, команда також може виграти заїзд, наздогнавши команду суперника.

На кожен заїзд потрібно близько чотирьох хвилин.

У кваліфікаційному раунді кожна команда самостійно проїжджає трасу та завершує змагання на час. Вісім найшвидших команд переходять до першого раунду, але лише чотири найшвидші команди мають право боротися за золоту медаль. Інші чотири команди можуть сподіватися в кращому випадку лише на бронзову медаль.

У першому раунді вісім команд, що залишилися, отримують розподіл за сіяними. Команда, що посіла перше місце, змагається з командою, що посіла 4 місце, а команда, що посіла друге місце, змагається з командою, що посіла 3 місце. Два переможці цих заїздів виходять у фінал за золоту медаль.

Тим часом, команда під номером 5 змагається з командою під номером 8, а команда у першому раунді, які не вийшли у фінал за золоту медаль, незалежно під номером 6 змагається з командою під номером 7. Команди з двома найшвидшими результатами їхнього місця у кваліфікаційному раунді, змагаються у фіналі за бронзову медаль[2].

Медісон. – це естафета з двох осіб, яка включає масовий старт. Результати визначаються за кількістю очок, накопичених кожною командою під час змагань. Один гонщик у кожній команді активно змагається, тоді як інший продовжує їхати неактивно на початку траси. Гонщики мають необмежену кількість обмінів і зазвичай використовують так звану «хендслінг», коли гонщик тягне або закріплює неактивного велосипедиста на трасі.

Чоловічий заїзд становить 200 кіл (50 кілометрів або близько 31 милі) і триває близько 50 хвилин. Жіночий заїзд становить 120 кіл (30 кілометрів або близько 18,5 миль) і триває близько 35 хвилин.

Спринти проводяться кожні десять кіл і оцінюються таким чином:

- Перше місце = 5 балів
- Друге місце = 3 бали

- Третє місце = 2 бали
- Четверте місце = 1 бал

На останньому спринті нараховуються подвійні бали.

Будь-яка команда, яка обходить коло, отримує 20 очок, але команда, яку обганяють, має 20 очок, що віднімається від її рахунку. Команда з найбільшою кількістю накопичених очок наприкінці змагань виграє золоту медаль. У разі нічиєї, місця у фінальному спринті визначатимуть позиції. Якщо нічию все ще не вдається вирішити, місце в рейтингу буде розділено між фіналістами[2].

Спортивні змагання – це особлива форма змагання, в якій усі учасники використовують специфічні навички за однакових умов, щоб прагнути найкращих результатів та перевершувати й перемагати інших учасників. Спортивні змагання мають на меті відібрати найкращих у певному виді спорту та групувати учасників відповідно до їхніх результатів змагань. Змагання відкриті як для спортсменів високого рівня, так і для любителів спорту, які бажають покращити свою фізичну форму [17]. Система спортивних змагань включає не лише спортсменів, а й різні відділи, які надають послуги з організації та підготовки змагань. Спортивні змагання є ключовою частиною системи підготовки спортсменів. Їхня мета – максимально розкрити розумовий та фізичний потенціал окремих осіб або команд. Змагання не лише перевіряють конкурентний рівень спортсменів, але й є найважливішим способом покращення фізичної підготовки та спортивної майстерності (Костюкевич В. 2016) [17].

У системі олімпійських видів спорту змагання розрізняються за такими критеріями[17]:

- За важливістю (підготовчі змагання, кваліфікаційні змагання, офіційні змагання);
- За масштабом (районні, міські, регіональні, континентальні, Олімпійські ігри);
- За завданням, яке потрібно виконати (контрольовані змагання, оцінювані змагання, кваліфікаційні змагання, показові змагання);

- За організаційною формою (відкриті змагання, закриті змагання, традиційні змагання, змагальні змагання, кубкові змагання тощо);
- За форматом змагань (індивідуальні змагання, командні змагання, індивідуально-командні змагання);
- За віковою групою (дитяча група, юнацька група, доросла група, ветеранська група);
- За статтю (чоловіча група або жіноча група);
- За професією учасника (шкільний, студентський тощо).

В. М. Платонов [24] поділив змагання на підготовчі змагання, контрольовані змагання, підготовчі (демонстраційні) змагання, кваліфікаційні змагання та офіційні змагання.

Підготовчі змагання. Основні завдання в цих змаганнях включають: підвищення рівня підготовки спортсменів у змагальній діяльності, адаптацію різних функціональних систем організму до змагального навантаження тощо. Одночасно покращується рівень підготовки спортсменів, і вони накопичують змагальний досвід.

Контрольовані змагання використовуються для оцінки рівня підготовки спортсменів. Змагання перевіряють технічну майстерність спортсменів, тактичний рівень, спортивний розвиток та психологічну готовність до змагальних навантажень. Результати контрольованих змагань допомагають скоригувати структуру тренувальних планів. Контрольовані змагання можуть бути спеціально організованими матчами або офіційними змаганнями різного рівня.

Попередні раунди (пробні змагання). Найважливішим завданням цих змагань є допомога спортсменам у підготовці до головних подій у макроциклах, річних циклах або чотирирічних циклах. Попередні раунди можуть бути змаганнями, спеціально організованими в рамках системи тренувань спортсмена, або змаганнями, включеними до офіційного розкладу змагань. Вони повинні повністю або частково імітувати майбутні головні події.

Відбіркові раунди. Відбіркові раунди використовуються для відбору членів національної збірної та визначення спортсменів, які братимуть участь в індивідуальних змаганнях вищого рівня. Важливою характеристикою цих змагань є критерії відбору: перемога в певному рейтингу або досягнення певних стандартів оцінювання для кваліфікації на головні події. Як офіційні, так і спеціально організовані змагання можуть мати кваліфікаційний характер.

Головні змагання. Великі події - це ті, де спортсмени повинні продемонструвати свій найвищий рівень результативності на певному спортивному етапі. У цих змаганнях спортсмени повинні повністю використовувати свої наявні технічні, тактичні та функціональні здібності, бути високо концентрованими для досягнення найкращих результатів та підтримувати оптимальну психологічну стійкість.

У сучасній змагальній практиці існують три основні методології. У першій методі спортсмени регулярно беруть участь у змаганнях та досягають відмінних результатів у кожному змаганні. У другому методі спортсмени змагаються рідше, використовуючи різноманітні змагання для підготовки до великих подій. Прихильники третього підходу стверджують, що змагання повинні бути широкими, але суворо диференційованими: підготовчі та контрольні забіги повинні використовуватися лише як засіб підготовки до кваліфікаційних та великих подій.[17]

Ці три підходи більше підходять для індивідуальних змагань. Для командних змагань важко визначити, який підхід є конкретним способом підготовки до великих подій. По-перше, це пов'язано з тим, що спортсмени беруть участь у великій кількості забігів у командних змаганнях. По-друге, у деяких змаганнях внутрішні змагання є більш привабливими, ніж міжнародні.

Організація змагань – це дуже складний процес, який, за словами (Є.В. Зуєва), включає шість основних елементів (організація та управління,

персонал, правові, фінансові, логістичні та інформаційні), і це також поширене явище у велоспорті.

Важливим аспектом підготовки та організації велогонки є забезпечення необхідними матеріалами та технічним забезпеченням. Тому до основних умов підготовки до гонки належать перевірка спортивного спорядження, правильне розташування спорядження та забезпечення відповідності спорядження спортсменів нормам. Крім того, тренувальні майданчики повинні відповідати гігієнічним вимогам, а всі предмети, що не стосуються траси, повинні бути видалені. Щоб запобігти травмам під час тренувань з велоспорту, спортсмени повинні придбати страховку на час тренування [22]. Своєчасні та правильні заходи першої допомоги мають вирішальне значення для швидкого відновлення спортсменів після травм, і студенти повинні опанувати ці методи. Під час фізичних вправ студенти можуть отримати синці, садна, розтягнення зв'язок та суглобів, а також розтягнення м'язів. Чисте повітря є важливим для забезпечення користі для здоров'я від фізичних вправ та спорту. Тому спортивні споруди зазвичай розташовуються поблизу зелених зон [22].

Ефективність гонки залежить від належного персоналу. Одним з ключових елементів є кваліфіковані судді. Спортивні судді є центральними фігурами в гонці та представниками органів управління та контролю. Їхній обов'язок полягає в тому, щоб сприяти спортивній майстерності серед спортсменів, одночасно запобігаючи спробам будь-якого спортсмена отримати перевагу нечесними засобами.

Отже, кожен велогонка проводиться відповідно до двох основних документів: правил перегонів та положення про організацію перегонів.

Робота та фінансування оргкомітету спортивного заходу залежать від документа — графіка спортивно-масових заходів на рівні команд спортивної освіти, районів, міст, штатів та країни. Організатори змагань створять оргкомітет. До складу комітету в ідеалі мають входити представники організацій, які можуть допомогти в підготовці та проведенні змагань,

оздоровчих заходів та розважальних проєктів. Вся діяльність оргкомітету здійснюється відповідно до плану підготовки заходу. Основним нормативним документом для велогонок є правила змагань, які регулюють взаємовідносини між організаторами, суддями та учасниками, і на цьому базується проведення змагань [22]. Правила змагань визначають зміст та порядок проведення змагань, а також регулюють взаємовідносини між організаторами, суддями та учасниками. На думку В.М. Костюкевича [17], формулювання правил змагань повинно уникати двозначності окремих пунктів. Правила повинні містити конкретні рекомендації щодо найважливіших ситуацій, які можуть виникнути під час змагань. Водночас правила повинні бути лаконічними та чіткими. У сфері спорту та оздоровчої діяльності змагання зазвичай проводяться за спрощеними правилами. Одним із ключових питань у формулюванні правил змагань є визначення способу проведення змагань. На думку І.Ю. Наконечний [22] зазначає, що для велоспорту характерні три основні типи змагань.

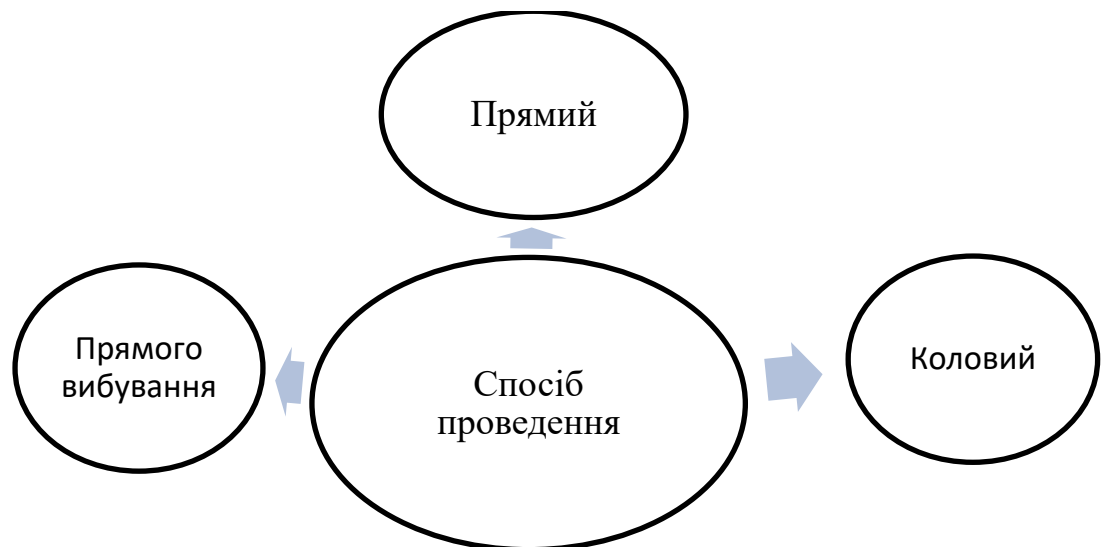

Рис. 1.2. Спосіб проведення змагань

Прямий метод стосується всіх учасників, які змагаються на одному спортивному майданчику (стадіон, басейн, трек) послідовно або одночасно, оцінюються фіксованою колегією суддів, а їхня результати оцінюються за допомогою метричних одиниць або системи балів. Цей метод застосовується до індивідуальних та індивідуально-командних змагань. Наприклад, Тур де Франс [2], найпрестижніша велогонка світу, використовує цей метод.

Система кругової системи базується на принципі, що кожен учасник (команда) змагається з усіма іншими учасниками (командами) по черзі, і застосовується до спортивних змагань та змагань з бойових мистецтв. При використанні цього методу потрібні окремі розклади раундів для випадків, коли кількість команд-учасниць парна або непарна. Наприклад, Чемпіонат України зі слалому [22] використовує цей метод.

Система вибування (кубок, Олімпійські ігри) базується на принципі, що команди (учасники) вибувають після програшу одного або кількох матчів. Змагання з використанням системи вибування вимагають набору правил, заснованих на певних правилах. Цей метод називається «олімпійським» або «кубковим», оскільки він використовується під час жеребкування Олімпійських ігор та більшості кубкових змагань з «BMX-рейсингу» [22].

Спортивна інфраструктура є вирішальним фактором розвитку спортивної культури країни, а підтримка та вдосконалення мережі спортивної інфраструктури є одним із пріоритетів національної політики у сфері спортивної культури. Спортивна інфраструктура включає різні споруди та майданчики, що використовуються для спортивних заходів, тренувань та змагань. Це сукупність різних місць, споруд, установ та організацій як у виробничому, так і в невиробничому секторах, діяльність яких в першу чергу спрямована на задоволення спортивних потреб людей та сприяння фізичній активності та здоров'ю населення. Інформацію про спортивну інфраструктуру України можна знайти в національних статистичних звітах, які зокрема включають статистику щодо основних спортивних об'єктів, таких

як стадіони, футбольні поля, тенісні корти, спортивні майданчики, басейни та спортзали.

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про спорт і культуру», державне управління спортом і культурою належить до компетенції Центрального виконавчого органу, який відповідає за формування національної політики у сфері спорту та культури, та реалізацію цієї політики, за сприяння інших державних органів та місцевих автономних органів.

Місцеве самоврядування здійснюється безпосередньо територіальними громадами сіл, селищ та міст, або через сільські, селищні та міські ради та їх виконавчі органи, а також районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст.

Загалом, структура управління у сфері спорту та культури в Україні включає: Міністерство молоді та спорту та його різні департаменти, Департамент спорту та культури та Департамент олімпійського руху, Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації, Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту районної державної адміністрації (державні органи); постійні комітети, групи та департаменти місцевих автономних органів; Національний олімпійський комітет та його різні відомства, національні спортивні федерації, визнані Україною, фонди та численні громадські організації (неурядові організації). Створення цих інституцій загострює проблему нерівномірного розподілу влади між державними органами та місцевими автономними органами. В Україні створено трирівневу систему державного управління для управління спортивною культурою.

Адміністративні органи класифікуються за їхньою спеціалізацією таким чином: загальні органи влади, відомчі органи влади та міжвідомчі (спеціальні) органи влади.

Загальні органи влади відповідають за загальнодержавне управління певним регіоном (наприклад, усією територією України, різними областями, районами та містами) та контролюють більшість або всі відомчі чи

міжвідомчі органи влади. Вони відповідають за вирішення загальних питань, пов'язаних із соціальним, економічним, культурним та адміністративно-політичним розвитком у відповідних регіонах, та забезпечують координацію та управління адміністративними органами, підприємствами, установами, організаціями та іншими суб'єктами.

Загальні органи влади включають Кабінет Міністрів України, Раду Міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві органи влади.

Відомчі органи влади відповідають за розробку та реалізацію загальнодержавної політики для своїх відповідних відомств. Галузь – це група керованих суб'єктів, об'єднаних під керівництвом відповідних органів виконавчої влади на основі однорідності виробництва, незалежно від їх географічного розташування.

Галузеві органи управління включають міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, які контролюють підприємства, установи та інші організації, а також керують відповідними галузями (наприклад, Міністерство оборони України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство культури та інформаційної політики України тощо), а також їх регіональні відділення.

Міжгалузеві органи управління відіграють провідну роль у важливих міжгалузевих питаннях, що стосуються кількох або більше секторів економіки та соціально-культурних сфер.

Вони координують діяльність відповідних міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, а також підприємств, установ та організацій незалежно від їхньої галузевої приналежності (наприклад, Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України, Державна рада та інші центральні органи виконавчої влади та їх регіональні департаменти). Існують також змішані функціональні установи, які поєднують характеристики відомчих та міжгалузевих комітетів (наприклад, Міністерство охорони здоров'я України). Примітно, що управлінські характеристики комплексних функціональних установ у сферах

спорту, культури та легкої атлетики полягають у тому, що вони виконують інші завдання в межах своєї компетенції, одночасно здійснюючи конкретну діяльність, зокрема в таких сферах, як економічний розвиток, соціальна сфера та національна безпека. Міжвідомчі комітети відповідають за координацію діяльності інших виконавчих органів для вирішення конкретних міжвідомчих питань. Ця група органів складається переважно з наступного персоналу:

Представлені державними органами або агентствами державної служби та окремими міністерствами (наприклад, Міністерство фінансів України у сфері спорту).

На противагу цьому, для агентств зі спеціалізованими відомчими повноваженнями, управління спортивною культурою та спортом є однією з їхніх основних або першочергових сфер діяльності.

Система державних органів із загальними повноваженнями, відповідальних за управління спортивною культурою та спортом, включає: Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, Міністерство молоді та спорту України та місцеві органи виконавчої влади.

Державне управління спортом на місцевому рівні є вирішальним компонентом ефективної організації та розвитку спорту в громадах або містах.

Основні аспекти державного управління спортом на місцевому рівні включають:

1. Розробка спортивної політики — місцеві органи влади повинні формулювати стратегічні документи та політику для спортивного сектору, повністю враховуючи потреби та інтереси місцевої спортивної спільноти.

2. Створення організаційних структур управління спортом — місцеві органи влади зазвичай мають спеціальні спортивні департаменти, управління або комітети. Їхні обов'язки включають планування, координацію та контроль розвитку спорту в місті чи регіоні.

3. Забезпечення фінансування та бюджетування — фінансування є ключем до розвитку спорту. Місцеві органи влади повинні виділяти достатні кошти для підтримки спортивних програм, оснащення спортивних споруд та підтримки спортивних клубів та організацій.

4. Інфраструктура — життєво важливим компонентом місцевого управління спортом є забезпечення існування та належного функціонування необхідних спортивних споруд (таких як стадіони, спортзали та тренувальні бази), а також їх утримання та модернізація.

5. Розробка та впровадження програм розвитку спорту — місцеві органи управління спортом повинні розробляти та впроваджувати різні програми розвитку, спрямовані на залучення громадян до активної участі у спорті та фізичній діяльності.

Це може включати організацію спортивних заходів, літніх шкіл, спортивних курсів та фітнес-програм.

6. Співпраця з громадськістю – залучення громадських організацій, спортивних клубів та інших зацікавлених сторін є вирішальним аспектом успішного державного управління у спорті.

Співпраця допомагає розширити спортивні можливості та розвивати міську спортивну культуру.

7. Моніторинг та оцінка – оцінка результатів та впливу спортивних програм та ініціатив допомагає покращити підходи та забезпечити ефективне використання бюджетних коштів.

8. Підтримка талантів – розробка програм для виявлення та підтримки спортивних талантів є важливою для розвитку місцевого спорту та створення умов для досягнення спортивного успіху.

Державне управління спортом на місцевому рівні вимагає співпраці між різними установами та зацікавленими сторонами для забезпечення участі громадян у спорті, покращення фізичного здоров'я та сприяння спортивній культурі в громаді.

Структури місцевого управління спортом та фізичним вихованням можуть відрізнятися залежно від конкретного місця розташування. Загальна мета цієї структури полягає в тому, щоб забезпечити всім мешканцям району доступ до спорту та фізичної активності, а також створити умови для здорового способу життя та розвитку спортивної культури громади.

Основні елементи структури управління спортом та фізичною культурою на місцевому рівні зазвичай включають наступне:

1) Міністерство спорту та культури (далі – «Міністерство спорту») – це центральне державне агентство, відповідальне за реалізацію спортивної політики на місцевому рівні. Воно керує всіма аспектами спорту та фізичного виховання в певному регіоні та зазвичай є частиною місцевої адміністрації.

2) Спортивні клуби та організації – це незалежні або комерційні структури, що діють у сфері спорту та фізичного виховання.

Вони можуть співпрацювати з місцевими органами влади та отримувати від них фінансову підтримку для організації спортивних заходів та програм.

3) Спортивні споруди та інша інфраструктура включають спортивні майданчики, стадіони, спортзали, басейни, велосипедні доріжки та інші спортивні споруди, що використовуються для тренувань та змагань. Ці споруди можуть управлятися та обслуговуватися місцевими органами влади або комерційними структурами.

4) Школи та навчальні заклади – навчальні заклади відіграють життєво важливу роль у фізичному вихованні дітей та підлітків. Вони можуть мати спеціальні спортивні відділи або співпрацювати з місцевими органами влади, щоб забезпечити людям доступ до спорту.

5) Громадяни та спортивні організації – це, як правило, незалежні організації, які працюють на добровільній основі для сприяння розвитку спорту у своїх місцевих громадах. Вони можуть організовувати спортивні заходи, надавати спортивні послуги та відстоювати інтереси спортивної спільноти.

Вищезгадані установи відповідають за функції фінансового менеджменту, зокрема управління бюджетом та фінансування спортивних проектів та інфраструктури. Ще однією важливою функцією є моніторинг та оцінка — збір даних та оцінка результатів різних планів та ініціатив у сфері спорту.

Ці дані допомагають визначити їхню ефективність та внести необхідні корективи для покращення системи управління спортом та фізичним вихованням на місцевому рівні.

Повноваження національних установ управління, що охоплюють фізичне виховання, можна узагальнено розділити на три типи: комплексні установи, відомчі установи та спеціалізовані установи. Комплексні установи відповідають за розгляд та вирішення питань у всіх секторах нашого суспільства, включаючи фізичне виховання. Верховна Рада України є найважливішим представником комплексних установ управління. Це законодавчий орган, відповідальний за розробку законів, що регулюють розвиток національної спортивної культури та спортивної діяльності. Тому в грудні 1993 року Верховна Рада України ухвалила Закон про спортивну культуру України, який формує правову основу для функціонування всіх підсистем спортивної культури. Окрім вищезгаданих 105 законів, багато інших законів стосуються спортивної культури (що охоплюють охорону здоров'я, працю, освіту тощо).

У Верховній Раді України діє Комітет у справах молоді та спорту, до повноважень якого входять дослідження питань, участь у підготовці проектів парламентських резолюцій, організація виконання резолюцій та здійснення контролю. Органи місцевого самоврядування виконують аналогічні функції. Крім того, органи місцевого самоврядування відповідають за формування та управління діяльністю комітетів, пов'язаних зі спортом, у складі спеціалізованих державних установ.

Рішення органів місцевого самоврядування є обов'язковими для виконання всіма спортивними освітніми та спортивними організаціями, що

входять до їхньої компетенції. Робота депутатських комітетів визначається планами роботи, що враховують пропозиції народних депутатів та виборців.

Друга категорія державних установ, повноваження яких охоплюють питання, пов'язані зі спортом, складається з органів виконавчої влади, які формують національну політику в межах своєї компетенції та контролюють діяльність центральних органів виконавчої влади, підпорядкованих їм. До них належать кілька міністерств та їх місцеві відділення. До цієї групи належать, серед інших, Міністерство освіти і науки, Міністерство охорони здоров'я, Міністерство культури та інформаційної політики, Міністерство оборони, Міністерство соціальної політики та Міністерство внутрішніх справ.

Для контролю за розвитком спортивної культури в цих міністерствах створено відповідні органи управління. Наприклад, як згадувалося раніше, Комітет з питань спорту та культури України підпорядковується Міністерству освіти і науки України. Цей комітет відповідає за управління розвитком спорту та культури серед дітей, учнів початкової та середньої школи, а також студентів вищих навчальних закладів. Відповідні центри також створені в кожній області.

Третя категорія державних адміністративних органів складається з установ зі спеціальними функціями. До них належать Міністерство молоді та спорту України, а також комітети, департаменти та управління на регіональному, міському та районному рівнях.

Міністерство молоді та спорту України є центральним органом виконавчої влади держави, підпорядкованим Кабінету Міністрів України.

Це міністерство відповідає за забезпечення реалізації та розвитку національної молодіжної, спортивно-культурної та спортивної політики. У межах своїх повноважень міністерство організовує виконання законів та нормативних актів України та систематично контролює їх виконання. Державні установи спорту та культури доповнюють національну організацію спортивної освіти, прагнучи сприяти участі громадськості у вирішенні та

покращенні питань охорони здоров'я у спорті та культурі, масовому спорті, професійному спорті, а також на Олімпійських, Паралімпійських та Дефлімпійських іграх.

Державні установи спорту та культури координують розвиток спорту та культури за регіонально-галузевим принципом.

Формування керівних та виконавчих органів відбувається за принципом виборів «знизу вгору», від низових колективів до центральних установ, шляхом висування кандидатів та виборів на загальних зборах, семінарах та пленарних засіданнях.

Державні установи спортивної культури (спортивні та культурні організації, спортивні та фітнес-клуби) створюють у своїй діяльності різні комітети для посилення підзвітності та сприяння покращенню якості персоналу.

Спортивні асоціації мають власні символи (прапори, емблеми, членські квитки, значки, форму тощо). Джерела фінансування державних установ, що керують спортивною культурою та спортом, різноманітні, включаючи частини з національного бюджету, профспілок, виробничого доходу, економічного доходу, доходу від публікацій, доходу від комерційної діяльності, спонсорського доходу, доходу від виставок, доходу від лекцій, доходу від лотерей, доходу від аукціонів, доходу від спортивних заходів, індивідуальних пожертв, доходу від соціального страхування, доходів місцевих бюджетів, доходу від експлуатації спортивних споруд та різних інших доходів від оплачуваних послуг.

Серед багатьох громадських організацій заслуговує на увагу Національний олімпійський комітет України (НОК). Заснований 22 грудня 1992 року, НОК зосереджується на вирішенні важливих соціальних питань, визначених Генеральною асамблеєю установ, і зрештою був визнаний Міжнародним олімпійським комітетом у вересні 1993 року, ставши незалежною громадською організацією. НОК діє відповідно до Олімпійської хартії[143] та її типових статутів. НОК очолює президент та три віце-

президенти. Члени НОК обираються на чотирирічний термін і включають: регіональних представників (тобто керівників спортивних та культурних відділів регіональних органів влади), представників міст Києва та Севастополя, представників національних спортивних федерацій, представників громадських організацій та громадян України, які зробили внесок у розвиток Олімпійського руху (включаючи почесних спортсменів, тренерів, працівників спорту та культури, а також спонсорів).

1.3. Інформаційно-технічне обслуговування спортивних заходів

Інформаційно-технічне забезпечення спортивних заходів має здійснюватися правильно та відповідно до вимог щодо реклами та поширення інформації. Це безпосередньо стосується наступних аспектів для організаторів та рекламних компаній.

Рис 1.3. Основні аспекти рекламної компанії проведення змагань

Основною формою рекламної діяльності, що здійснюється спортивними федераціями, є рекламні кампанії. Рекламні кампанії характеризуються складними операціями, ретельним плануванням, чіткими цілями та охопленням кількох або всіх рекламних носіїв. Українські дослідники реклами та маркетингу загалом визначають рекламні кампанії так: Рекламні кампанії – це неподільний процес. Вони включають велику кількість дій та зусиль конкретного персоналу, а також численні елементи: знання ринку, рекламну стратегію, комунікаційну стратегію, креативність рекламного звернення, слогани, заголовки, рекламний текст, сценарії відео- чи радіореклами, ескізи та дизайн макета. Всі ці елементи разом визначають загальний ефект кампанії.

Рекламні кампанії – це сукупність заходів, дій, методів та рекламних носіїв, спрямованих на максимально ефективно просування певного продукту чи послуги. Як правило, кілька видів реклами використовуються для охоплення ширшої цільової аудиторії, підвищення обізнаності про продукт або стимулювання продажів певної категорії продуктів. Рекламні кампанії – це серія заходів, спрямованих на надання певної інформації громадськості, тим самим позитивно впливаючи на короткострокову та довгострокову діяльність організації [22].

Тому в останні роки рекламні кампанії стали необхідністю для виживання багатьох спортивних організацій, а отже, і необхідністю для проведення змагань.

Права та обов'язки представників команд.

Заявка на участь у змаганнях. Права та обов'язки представника команди (капітана).

1. Кожна команда-учасниця повинна мати свого представника, який є керівником команди та відповідає за організацію, поведінку та дисципліну команди. Якщо представник відсутній, його обов'язки виконує капітан.

2. Представник команди (капітан) має такі обов'язки: - Розуміння правил та положень змагань; - Своєчасне подання заявки та інших

відповідних документів; - Відвідування спільних засідань суддівської колегії та представників команд; - Інформування членів команди про рішення суддівської колегії; - Представник команди (капітан) має право залишатися на місці проведення змагань, доки всі члени команди-учасники не завершать свої матчі, і може піти лише з дозволу головного судді.

3. Представник команди (капітан) має такі права: - Відвідування церемонії жеребкування; - Отримувати всю інформацію та результати, пов'язані зі змаганнями, від групи головного судді та секретаріату; - Відвідувати спільні наради групи суддів та представників команд; - Забезпечувати своєчасне прибуття членів команди-учасника; - Подавати запити на перенесення матчів; - Подавати обґрунтовані протести відповідно до правил змагань.

4. Представники команд (капітани) не повинні втручатися в роботу суддів та організаторів змагань.

5. Представники команд (капітани) не можуть одночасно виконувати обов'язки суддів на цих змаганнях.

6. Представник (капітан) не повинен наближатися до суддівського столу [22].

1.4. Загальна характеристика підготовки проведення спортивних змагань.

Масштабні спортивні заходи та інші масштабні заходи, що проводяться на спортивних об'єктах, як перед глядачами, так і в інших місцях, є важливими способами просування спортивної культури та розвитку, а також сприяють освіті та активному відпочинку громадян України.

Ці заходи повинні проводитися за умов високого рівня обслуговування, безпеки глядачів та учасників, а також належного громадського порядку.

Міністерство охорони здоров'я, Міністерство зовнішньої торгівлі та економічного співробітництва, Міністерство культури, Міністерство зв'язку, Міністерство внутрішніх справ та інші відомства, а також телевізійні та радіомовні організації, інші організації та групи, що займаються

забезпеченням безперервного проведення спортивних заходів та дотриманням встановленого порядку, повинні брати участь.

Масштабні заходи можуть проводитися лише на спортивних об'єктах та у спеціально відведених місцях, офіційно затверджених для експлуатації Державним комітетом та Суддівською групою. Усі організації-учасники повинні суворо дотримуватися чинних експлуатаційних норм та інших відповідних правил щодо приміщень, інженерних систем, спортивно-технічного обладнання та інвентарю.

Крім того, слід враховувати погодні умови та інші фактори, які можуть вплинути на проведення масштабних заходів [22].

Підготовка та організація масштабних заходів.

Масштабні заходи повинні проводитися відповідно до затверджених планів, положень, спортивно-технічних умов, програм, правил, положень та вимог щодо забезпечення безпеки учасників та глядачів. Згідно з планом (договором) проведення масштабного заходу, відповідні організації, спортивні комітети, відділи управління спортивними спорудами та органи внутрішніх справ забезпечують підготовку необхідної інформації та матеріалів, пов'язаних з проведенням масштабного заходу, для забезпечення безпеки учасників та глядачів, та подають їх на розгляд комітету відповідного національного компетентного органу. Для координації цієї роботи буде створено спільний робочий комітет, до складу якого входять відповідні експерти, представники призначених організацій та інших відповідних відділів.

Робочий комітет, виходячи з характеру масштабного заходу, погодних та інших факторів, які можуть вплинути на безпеку учасників та глядачів, проводить експлуатаційно-технічний огляд місця проведення не пізніше ніж за 4 години до початку заходу, а за необхідності вживає заходів щодо усунення виявлених дефектів та розробляє техніко-економічне обґрунтування проведення масштабного заходу.

Якщо буде встановлено, що ситуація ускладнює проведення масштабного заходу та унеможлиблює забезпечення громадського порядку та безпеки глядачів і учасників, до комітету при національному адміністративному органі буде подано пропозицію щодо заборони проведення таких заходів, обмеження доступу глядачів до небезпечних зон об'єкта (місця проведення) або проведення таких заходів без глядачів.[22]

Масштабні заходи зазвичай проводяться поза робочим часом (вечором), у суботу, неділю та святкові дні. Час початку та закінчення заходу слід розумно запланувати, щоб учасники мали достатньо часу на громадський транспорт.

Під час підготовки та проведення масштабних заходів усі організації-учасники повинні бути оснащені необхідним обслуговуючим персоналом та технічним обладнанням. Зокрема, необхідні відповідні організаційні структури для забезпечення координації та контролю діяльності різних комітетів та спортивних працівників. Ці структури відрізняються складністю прийняття управлінських рішень.

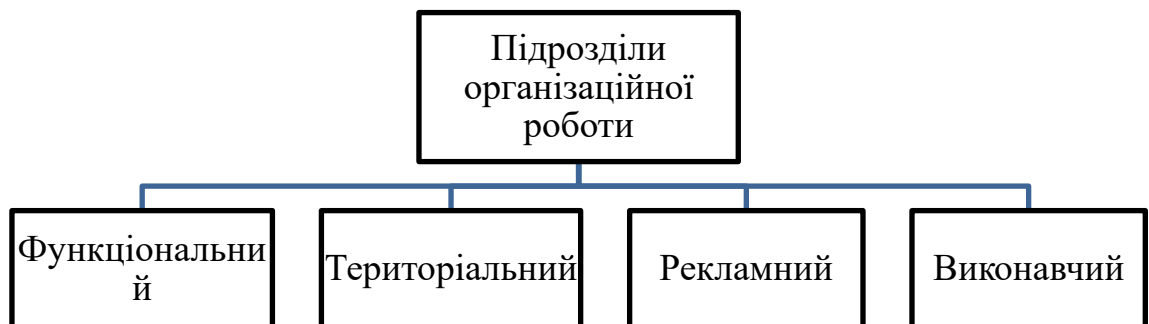

Рис.1. 4. Організаційна структура підготовки та проведення змагань
Вимоги до організацій, безпосередньо задіяних у підготовці та організації масштабних заходів.

Організації, що організують заходи, повинні забезпечити: координацію з відповідними державними органами, відділами управління

спортивними спорудами та внутрішніми відділами щодо місця та дати проведення масштабних заходів: за 3 місяці для міжнародних заходів; за 2 місяці для всеукраїнських заходів; за 1 місяць для заходів регіонального, муніципального та районного рівня; та мати можливість організовувати рекламу та продаж квитків.

Подавати та направляти до внутрішнього відділу відповідного відділу управління спортивними спорудами «Положення про організацію масштабних заходів», яке має містити спортивно-технічні умови, організацію заходів, правила та положення, а також інші спеціальні вимоги, для розробки заходів щодо підтримання громадського порядку та забезпечення безпеки учасників та глядачів: за 2 місяці для міжнародних та всеукраїнських заходів; за 1 місяць для заходів регіонального, муніципального та районного рівня [22].

Навчати учасників, суддів та персонал; забезпечувати розуміння та дотримання ними правил безпеки та внутрішніх нормативних актів.

Впроваджувати відповідні правила, положення та методики організації спортивного заходу; забезпечити повне розуміння та виконання суддівською бригадою та обслуговуючим персоналом своїх обов'язків; забезпечити своєчасне прибуття учасників, дотримання правил змагань, норм поведінки на публіці та естетичні вимоги до спортивного одягу.

Відділ управління спортивними спорудами повинен забезпечити, щоб:

1. Усі інженерні та сповіщувальні системи в межах об'єкта функціонували бездоганно; будівлі та споруди були надійними; трибуни були готові; шляхи евакуації глядачів та учасників були безперешкодними; обслуговуючий персонал знаходився на місці та виконував свої обов'язки; а також була доступна така інформація, як продаж квитків та видача перепусток (включаючи перепустки на транспортні засоби). Відділ управління повинен підготувати відповідну документацію щодо виконання вищезазначених вимог та подати її до комісії, відповідальної за визначення готовності об'єкта до проведення заходу, не пізніше ніж за чотири години до

початку заходу, до будь-якої експлуатаційно-технічної перевірки об'єкта (території).

2. Гігієнічні умови учасників заходу, персоналу служби громадського порядку, приміщень обслуговуючого персоналу, громадських місць, місць проведення, спортивних стадіонів та територій були належними, у належному стані та обладнаними; протипожежне обладнання було готове.

3. Інформація про орієнтовну кількість глядачів напередодні масштабного заходу подається до відділу внутрішніх справ спільно з агентством з продажу квитків.

4. Для відвідувачів, особливо молоді, має бути проведена освітня та роз'яснювальна робота, а норми поведінки та порядок учасників і глядачів мають бути оприлюднені через трансляції та інші канали.

5. Розмістити знаки безпеки, покажчики напрямку руху, інструкції для відвідувачів, плани евакуації та інструкції з пожежної безпеки на видних місцях спортивних споруд. Звільнити проходи, коридори, двері та ворота, щоб забезпечити відсутність перешкод, які можуть перешкоджати безпечному проходу глядачів.

6. Забезпечити відповідність спортивного та технічного обладнання, споруд та місць проведення відповідним нормам проведення заходу та їх функціональним вимогам.

7. Рекламувати захід та надавати глядачам та учасникам інформацію про інструкції, порядок експлуатації спортивних споруд та заходи пожежної безпеки. Для цього спільно з організаторами масштабного заходу має бути створений інформаційний центр (у міжнародних заходах має бути забезпечений диктор, здатний надавати інформацію іноземній аудиторії англійською, французькою та німецькою мовами).

8. По можливості розповсюджувати квитки на масштабний захід серед підприємств, установ, організацій та навчальних закладів [22].

*Базові документи для стандартизації процедур організації
масштабних заходів.*

Спортивні споруди повинні мати документи, що стандартизують функції та обов'язки, пов'язані з організацією та проведенням масштабних заходів, зокрема:

1. Документи, що стандартизують правила технічної експлуатації спортивних споруд:

1.1. Звіт про оцінку, виданий Комітетом з придатності споруд (надійність та стійкість будівельних конструкцій та технічних систем, відповідність встановленим стандартам шляхів евакуації глядачів, забезпечення пожежної безпеки та дотримання спортивно-технічних умов для проведення заходу).

1.2. Безпечні процедури експлуатації всіх видів технічних служб.

1.3. Процедури експлуатації з пожежної безпеки.

1.4. Процедури експлуатації медичного забезпечення.

1.5. Посадові інструкції працівників.

2. Документи, що стандартизують загальні процедури експлуатації спортивних споруд під час змагань:

2.1. Процедури організації та проведення масштабних заходів, затверджені відповідними національними органами влади та з урахуванням місцевих умов та специфічних деталей.

2.2. План організації руху глядачів у межах місця проведення заходу, включаючи способи входу та евакуації з трибун; розташування квиткових кас, служб громадського харчування, гардеробів, зон відпочинку та медичних пунктів; а також забезпечення та розміщення протипожежного обладнання та інших засобів.

3. Правила поведінки відвідувачів спортивної споруди.

3. Документи, що стандартизують процедури проведення кожного регулярного (серії аналогічних) масштабного заходу:

3.1 Правила проведення масштабних заходів, затвержені організатором.

3.2 Довідки відділу управління спортивною спорудою, що підтверджують кваліфікацію спортивної споруди та всіх її обслуговуючих приміщень для проведення масштабних заходів.

3.3 Звіт про експлуатацію та технічний огляд споруди, підписаний членами робочого комітету: керівником спортивної споруди, представниками місцевого відділу внутрішніх справ, представниками Національного бюро пожежного нагляду та організатором цього заходу.

3.4 Стандартний текст для інформаційних служб спортивної споруди.

Ключові аспекти організації та проведення спортивних заходів

Тому необхідно побудувати структуру управління організацією, розділивши її на кілька частин та делегуючи цим частинам виконання загальних управлінських завдань шляхом розподілу повноважень та відповідальності, одночасно встановлюючи механізми інтеграції та координації взаємодії між цими частинами. Процес побудови організаційної структури є поетапним, починаючи з уявлення про майбутню організаційну структуру та остаточного визначення поточних управлінських завдань. Одночасно функціональний зміст суттєво змінюється на кожному етапі організаційного процесу.

Під час впровадження організаційних змін зміни стратегії неминуче призводять до змін у функціях та виробничих завданнях, таких як перерозподіл влади та відповідальності між виконавцями, встановлення нових зв'язків та створення нових каналів комунікації. Координація взаємозв'язків між різними видами діяльності має вирішальне значення. Незалежно від того, чи йдеться про проектування новоствореної чи реформованої спортивної організації, важливо забезпечити відповідність її структури вимогам ефективного управління.

Ключові поняття організаційної структури включають її елементи, зв'язки (відносини), ієрархію та владу. Елементами організаційної структури

можуть бути окремі працівники (керівники, спеціалісти, співробітники) або відділи чи агентства в рамках органу управління, які наймають низку спеціалістів для виконання конкретних функціональних обов'язків.

У централізованій організації вся влада та відповідальність за конкретні функції зосереджені в управлінні менеджера. Під час організації спортивних заходів у централізованій організації це, у свою чергу, допомагає: посилити контроль над різними професійними функціями; зменшити кількість випадкових помилок та прорахунків; та забезпечити раціональний розвиток різних структурних відділів в організації. Однак це обґрунтування вважається ефективним лише на ранніх етапах життєвого циклу організації.

Тому організаційні структури, що децентралізують владу на нижчі рівні управління, означають:

- 1) Більше організаційних рішень приймається на нижчих рівнях управління;
- 2) Рішення нижчого рівня мають вирішальне значення для організації;
- 3) Спостерігається зниження постійного контролю над рішеннями.

Збільшення влади та відповідальності може значно сприяти розвитку децентралізованих організацій, посилювати почуття відповідальності кожного відділу за його прибутки чи збитки, а також робити саму організацію більш динамічною та перспективною.

Особливо слід зазначити, що керівники сучасних спортивних організацій повинні враховувати сучасні тенденції та прагнути до децентралізації управлінських повноважень, делегуючи частину повноважень керівництву нижчого рівня (суддям, сертифікаторам, тренерам, оргкомітетам).

1.5 Роль спортивного спонсорства та естетичних особливостей в організації та проведенні спортивних заходів

Спонсорство – це надзвичайно складна діяльність. Залучення спонсорів для розвитку спортивної культури є делікатним питанням як теоретично, так і практично.

Спонсорство з боку організацій чи підприємств здійснюється у формі грошей, майна та послуг. Особливо варто зазначити, що це форма платної реклами, де самі спортивні організації виступають рекламодавцями.

Спонсорство – це не безоплатна благодійність, а радше платне спілкування з певною аудиторією. Спонсорство слід відрізнити від меценатства (безоплатне спонсорство мистецтва та спорту). Якщо перший вид діяльності (спонсорство) базується на принципі «послуга за послугу», то другий вид (спонсорство) базується на ідеологічних міркуваннях.

Спортивне спонсорство охоплює спортивну рекламу, зв'язки з громадськістю та просування товарів і послуг.

Як правило, основною метою компаній-спонсорів є покращення іміджу бренду своїх продуктів чи послуг, тим самим підвищуючи впізнаваність бренду.

І навпаки, спортивні організації отримують спонсорські кошти для організації та проведення наступних заходів:

1. Організація заходу (оренда місця проведення, необхідне обладнання та інвентар, проживання учасників, харчування тощо);
2. Виплата заробітної плати технічному персоналу (техніки, швейцари, охоронці, прибиральники тощо);
3. Виплата заробітної плати спортивному персоналу (судді, секретаріат, лікарі тощо);
4. Розваги для церемоній відкриття та закриття: змагання, лотереї, групи підтримки, спеціальні запрошені зірки, «спеціальні» змагання; майстер-класи, ведучі тощо;
5. Компанії з просування спортивних заходів: розробка логотипу, тематичні веб-сайти, операційний персонал тощо;
6. Призові фонди, призи;

7. Страхування учасників; оплата за управління заходом та маркетинг [22].

Хоча спонсори можуть легко придбати висвітлення в ЗМІ за ту саму суму грошей, спортивні заходи зазвичай привертають більше уваги ЗМІ. Спортивні зірки популярні, мають чіткий та багатогранний імідж, а також демонструють позитивні цінності. Більше того, спортивні заходи асоціюються з широким спектром товарів і послуг і часто проводяться в атмосфері великої та активної аудиторії. Тому компанії часто отримують найбільшу вигоду, вирішуючи, чи спонсорувати спортивні заходи. Саме тому спонсори все частіше схильні спонсорувати найцікавіші спортивні події та найпопулярніших спортсменів, а не сам вид спорту.

Наступні фактори роблять спонсорство спортивних заходів більш привабливим (Рисунок 1.5).

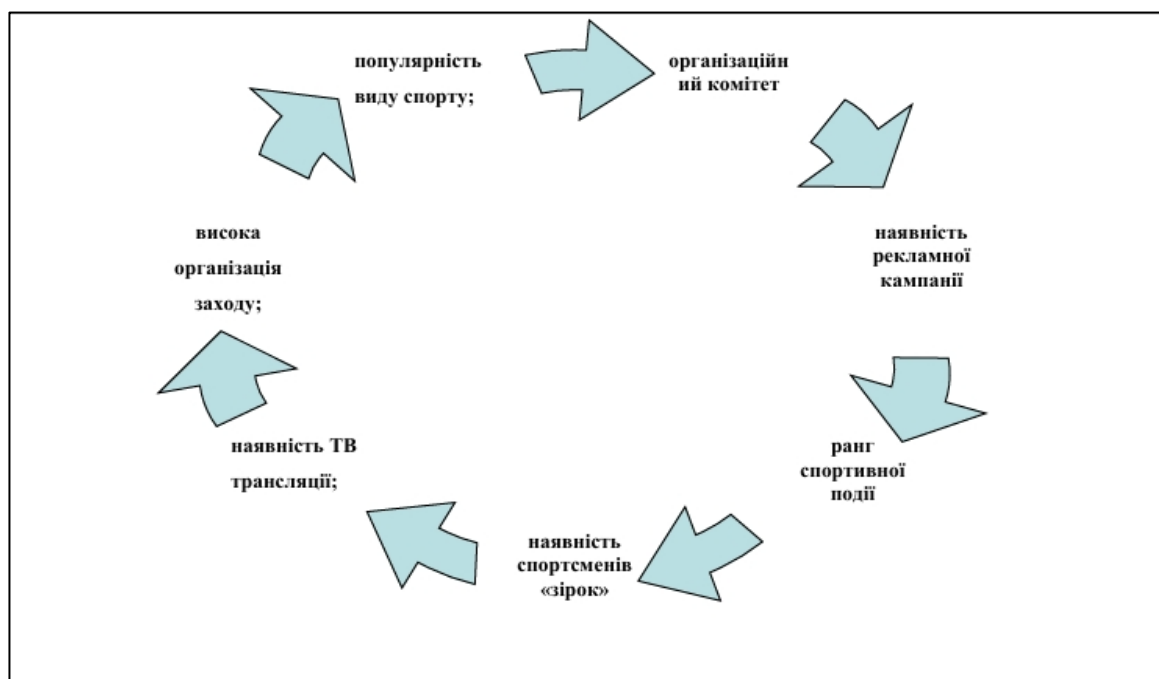

Рис.1.5. Актуальні елементи спонсорства для проведення спортивних змагань

Спонсорство пропонує рекламодавцям широкий спектр можливостей впливати на учасників та глядачів спортивних подій.

Спонсорство може доносити повідомлення безпосередньо до широкої споживчої бази або точно до певної цільової аудиторії. Це допомагає оптимізувати комунікаційний мікс. Зростаюча конкуренція на ринку змушує компанії шукати нові способи просування та зв'язку зі своєю цільовою аудиторією, а спортивні події мають дуже широку цільову аудиторію. Спонсорство може доставити бренду яскравий емоційний досвід, пов'язаний з найцікавішими та найзахопливішими спортивними подіями [22].

Однак у деяких регіонах ситуація інша, і будь-яка велика подія стає справжнім видовищем. Це особливо важливо, якщо подія підкріплена залученням відомих компаній. Захопливі спортивні події можуть підняти настрій та розслабити глядачів — це підвищує їхнє сприйняття повідомлення спонсора та зменшує негативні емоції, пов'язані з рекламою, що показується під час перерв у грі. Спонсорство може пов'язати досягнення спортсменів або команд з цінностями та досвідом спонсора, тим самим підвищуючи ефективність побудови бренду та значно знижуючи витрати на охоплення потенційних клієнтів. Спонсорство може допомогти зміцнити корпоративний дух, покращити стосунки зі співробітниками та підвищити мотивацію співробітників. Співпраця між спортивними федераціями та спонсорами спрямована на досягнення двох цілей: по-перше, покращення фінансового становища федерацій; та по-друге, зміцнення співпраці з громадськістю для сприяння розвитку суміжних видів спорту (наприклад, збільшення участі, підвищення репутації тощо).

Спортивні федерації мають зобов'язання перед спонсорами, які головним чином відображаються в просуванні продуктів та послуг у різних формах. Співпраця між спортивними федераціями та спонсорами вимагає підвищення якості персоналу федерації, зміни методів найму або використання послуг комерційних компаній.

На відміну від благодійності, спонсорство спрямоване на отримання комерційної вигоди, тому спонсорів слід розглядати як клієнтів та ділових партнерів, а не як благодійників та меценатів.

70% спортивних федерацій мають спеціально відведений персонал, відповідальний за рекламу та комунікацію зі спонсорами. Решта 30% спортивних федерацій часто або епізодично користуються послугами агентств, включаючи не лише традиційну рекламу, але й агентства, що спеціалізуються на комерційному просуванні спорту [22].

Кожен вид спорту має своїх шанувальників. Взаємодія між спонсорами та спільнотою, яка стежить за спортом, створює необхідні передумови для придбання продукції спонсора, перетворюючи спортсменів та спортивних уболівальників на потенційних покупців. Бізнес виграє від включення спортивного спонсорства у свої маркетингові ініціативи, такі як реклама та просування продукції. Реклама на стадіонах, спортивних майданчиках та в одязі підтримує постійну увагу до рекламованих продуктів та послуг.

Цей вид спонсорства є дуже ефективним у всіх спортивних заходах. Будь-яку рекламу можуть побачити тисячі глядачів особисто. Що ще важливіше, рекламу можна транслювати по телебаченню та з'являтися в газетах, журналах та висвітленні подій, привертаючи увагу мільйонів потенційних споживачів.

Щоб охопити широку споживчу базу, спонсори повинні чітко продемонструвати свій зв'язок з подією. Цього можна досягти не лише за допомогою білбордів, але й шляхом друку назви компанії на номерних знаках учасників. Крім того, посібники з організації заходу часто містять інформацію про спонсора для глядачів.

Під час трансляцій певних подій та спортивних змагань ім'я спонсора неминуче згадується безпосередньо. Спонсори часто стають центром уваги ЗМІ саме через свою участь у певних спортивних заходах. Крім того, важливу роль відіграє персоналізоване просування продукції. Компанії-спонсори часто використовують спортивні заходи як місце для розваги клієнтів. Клієнти, запрошені на перегляд спортивних подій, можуть насолоджуватися візуальним задоволенням, тим самим збільшуючи ймовірність укладання угоди.

Окрім змагального спорту високого рівня, також слід збільшити спонсорську підтримку масового спорту, рекреаційного спорту та спортивних талантів. Спонсорам слід пам'ятати, що низька ефективність такої діяльності часто пов'язана з очікуванням людей побачити відчутні результати одразу після запуску спонсорської діяльності. Спонсорська діяльність зазвичай потребує певного часу, щоб принести справжню користь усім безпосереднім учасникам та суспільству в цілому. Як сфера спонсорської діяльності, спорт повинен створювати необхідні організаційні передумови для професійної самореалізації: спортивні організації все більше потребують штатних експертів з досвідом роботи в галузі менеджменту та маркетингу, особливо в ринкових комунікаціях та спонсорстві [22].

Під час організації та проведення спортивних заходів важливо налагодити взаємодію між спонсорами та спортивними організаціями:

1. Зібрати інформацію про потенційних спонсорів.
2. Будьте готові відповісти на такі запитання, що ставляться перед спортивними організаціями: - Які варіанти спонсорства доступні спонсорам? - Що може отримати компанія від спонсорства? - Чого очікує спортивна організація від спонсорів? Крім того, підписання угоди між спонсорами та спортивними організаціями є надзвичайно важливим.

У міжнародній практиці організації та проведення заходів поширені різні рівні моделей спонсорства, що дозволяє компаніям різного розміру брати участь відповідно до їхніх можливостей. Це допомагає максимізувати дохід від спонсорства та забезпечити максимальну вигоду для спонсорів. Різні рівні спонсорства відрізняються чітко визначеними правами та привілеями. Великі заходи зазвичай залучають численних спонсорів, тоді як менші заходи зазвичай мають лише одного головного спонсора та кількох другорядних спонсорів [22].

Для вирішення проблем організації заходів необхідно визначити, як залучити потенційних спонсорів до участі в проекті. Організовувати зустрічі, зустрічі потенційних партнерів та представляти спонсорські проекти

спонсорам. Вкрай важливо, щоб угоди про спонсорство були взаємовигідними, а спонсори переслідували чіткі цілі. Оскільки компанії спонсорують спортивні заходи з різних причин, важко оцінити успіх чи невдачу такої події. Тому багато компаній розробляють різні методи оцінки ефективності свого спонсорства. Наприклад, Ghillie спирається на опитування громадської думки, щоб спробувати знайти способи вимірювання впізнаваності бренду, що генерується її спонсорством.

Переваги та вигоди спонсорства можуть бути значними та економічно цінними. Однак спонсорські угоди не завжди дають відчутні результати, які можна виразити в бізнес-термінах.

Варто зазначити, що в останні роки одним із пріоритетних напрямків реалізації національної політики у сфері спортивної культури та фізичних вправ було впровадження програми «Спорт для всіх».

2021 рік був найактивнішим у цій сфері, і станом на 1 січня 2022 року майже 5 мільйонів людей в Україні займалися спортивною культурою та фізичними вправами. Тому окремим напрямком вищезгаданої програми є соціальний проект «Яскраві парки – місця для здорової України», метою якого є популяризація та організація оздоровчих спортивних заходів для всіх громадян, включаючи людей з інвалідністю. В рамках цього соціального проекту по всій Україні відкрито 606 рекреаційних майданчиків у парках та скверах, а 459 координаторів організують відповідні заходи. У цих місцях встановлено стенди та таблички з QR-кодами, що містять серію вправ, класифікованих за складністю та наявністю обладнання. Крім того, створено онлайн-платформу (вебсайт) соціального проекту «Яскраві парки» для демонстрації відеокурсів та місць реєстрації. Тривають різні заходи з просування соціального проекту в соціальних мережах, таких як Facebook та Instagram. Всеукраїнський центр фізичного здоров'я «Спорт для всіх» провів 43 заходи у співпраці з 22 спільнотами спортивної культури та здоров'я. Введення воєнного стану в Україні через масштабне збройне вторгнення Росії зумовило необхідність перегляду ключових національних політик у

сфері спортивної освіти та руху. Така ситуація була спричинена, перш за все, низкою проблем у спортивному секторі, зокрема:

Соціальний проект «Доступні парки – місця для здорової України», ініційований Президентом України, було призупинено;

Загроза авіаударів у зонах бойових дій та по всій Україні унеможливила проведення спортивно-культурних та оздоровчих заходів у громадських рекреаційних просторах та житлових районах (включаючи онлайн), особливо в зонах бойових дій;

Реалізація ключових планових документів у спортивному секторі була фактично призупинена, а завдання в «Плані заходів Фази I Стратегії розвитку спорту до 2028 року» не могли бути виконані.

Тим часом, центри громадського здоров'я «Спорт для всіх» (особливо на заході України) продовжують активно організовувати курси спортивної культури та фізичних вправ, зокрема забезпечують спортивні заходи для тимчасово переміщених осіб. З 25 квітня в рамках соціального проекту «Спорт для всіх – Здорові майданчики України» спортивні майданчики знову відкриті (ви можете відсканувати QR-код, щоб отримати доступ до низки доступних спортивних заходів без спеціального обладнання чи персональних тренерів за наступним посиланням: <https://ap.sportforall.gov.ua/mainpage>). Станом на 31 травня 2022 року центри громадського здоров'я «Спорт для всіх» у різних регіонах України провели близько 320 заходів зі спортивної культури та здоров'я, зокрема в рамках соціального проекту «Спорт для всіх – Здорові майданчики України». Щодня QR-кодом через онлайн-платформу «Спорт для всіх» користуються близько 1000 осіб. Наразі ведеться активна комунікація з регіональними підрозділами для аналізу поточного стану спортивної галузі та пов'язаних з нею питань у кожному регіоні, а також для вивчення шляхів проведення спортивно-культурної та оздоровчої роботи для всіх людей, які перебувають під воєнним станом, а також використання QR-кодів на різних спортивних майданчиках у рамках соціального проекту «Спорт для всіх – Здорові майданчики України». На початку військового

вторгнення в Україну понад 960 000 осіб брали участь в олімпійських, неолімпійських та паролімпійських видах спорту. У всій країні існувало 1233 спортивних навчальних та навчальних закладів, включаючи дитячо-юнацькі спортивні школи, юнацько-юнацькі спортивні школи (включаючи школи для інвалідів), школи підвищеної спортивної майстерності, центри олімпійської підготовки та спеціалізовані спортивні навчальні заклади, які пропонували широкий спектр спортивних заходів.

У цих закладах 460 000 дітей та підлітків займалися обраними ними видами спорту та отримували фізичну освіту. Майже 500 000 осіб займалися у спортивних секціях.

32 000 спортивних тренерів навчали учасників різним видам спорту.

Національні збірні з олімпійських, неолімпійських та паролімпійських видів спорту всіх вікових рівнів готуються до Олімпійських ігор, чемпіонатів Європи, чемпіонатів світу, Паралімпійських ігор, Дефлімпійських ігор, чемпіонатів світу та чемпіонатів Європи.

Розпочалася підготовка до 33-х Олімпійських ігор та 27-х Паралімпійських ігор у Парижі, Франція, у 2024 році, а також до 20-х Зимових Дефлімпійських ігор, спочатку запланованих на 10-19 березня 2023 року в Квебеку, Канада.

Однак через економічний вплив та пандемію COVID-19 Зимові Олімпійські ігри для глухих, спочатку заплановані на 2023 рік, були скасовані та перенесені на лютий 2024 року в Анкарі та Кастамону, Туреччина.

Найважливішою підготовчою роботою є забезпечення участі спортсменів національних збірних у різних спортивних заходах, включаючи всеукраїнські змагання та тренувальні збори.

Міжнародні змагання та рейтингові турніри проводяться відповідно до розкладів міжнародних спортивних федерацій.

В останні роки позиції України на світовому спортивному ринку постійно покращуються завдяки міжнародним спортивним заходам, що проводяться в Україні та стали традицією в Україні.

З військовою агресією Російської Федерації та втручанням Республіки Білорусь спортивна культура України зазнала серйозного удару. Громадяни України втратили можливість займатися обраними видами спорту, а тренування до важливих подій були перервані.

Багато спортсменів та тренерів, які мали право на участь, вступили до лав Збройних Сил України, Національної гвардії та Сил оборони країни і наразі не можуть брати участь у тренуваннях.

Станом на 15 листопада 2022 року військова агресія Російської Федерації призвела до пошкодження 135 спортивних споруд загальною вартістю понад 180 мільйонів доларів, з яких [88]:

22 споруди були повністю або частково зруйновані;

113 споруд зазнали серйозних або часткових пошкоджень.

Пошкоджені споруди включають: 71 спортивний центр; 29 стадіонів; 8 водних споруд; 10 басейнів; 3 хокейні катки; 10 спортивних майданчиків; 2 велокомплекси; 1 тенісний корт; та 1 кінний комплекс.

Пошкоджена інфраструктура включає об'єкти, що належать Міністерству молоді та спорту, такі як:

Чернігівський національний спортивний центр (ОНСК Чернігів) – зруйновано східну та західну трибуни, а також пошкоджено вхід до центру медичної реабілітації;

«Національний тренувальний центр з біатлону», розташований у селі Новоселівка Чернігівської області, є державним підприємством, будівля якого зруйнована;

Державний спортивний центр «Піонер» – пошкоджено баскетбольний манеж, вікна льодового палацу та вхід до гімнастичного залу.

Відомо, що зруйновані або пошкоджені об'єкти включають:

Маріупольський плавальний басейн «Нептун» (пошкоджено зовнішні стіни, дах та внутрішнє оздоблення);

Харківський державний політехнічний університет, плавальний басейн спортивного центру «Харківський політехнічний інститут» (пошкоджено зовнішні стіни, дах та внутрішнє оздоблення);

Велосипедний комплекс Lehman (зі спеціальною трасою для BMX) (траса для BMX, адміністративна будівля та трибуни пошкоджені);

Спортивний центр "Олімпіада" Луганської області (Криміна) (спортзал зруйновано);

Стадіон "Ворноваха" (зруйновано);

Стадіон "Металісти" Харківської області (зруйновано).

Станом на листопад 2022 року загалом 20 об'єктів спортивної інфраструктури було повністю знищено або пошкоджено ворожим вогнем. Крім того, 53 особи перебували в тимчасово окупованій зоні.

112 Більшість молодіжних центрів, що перебували під воєнним станом, переорієнтували свою діяльність на допомогу цивільному населенню: наразі вони служать гуманітарними штабами, "пунктами безпеки" та закладами для надання допомоги дітям, внутрішньо переміщеним особам, благодійним фондам тощо.

Станом на 9 березня 2023 року, за даними Міністерства молоді та спорту, через повномасштабне вторгнення Росії в Україну,

250 спортсменів та тренерів, 2 скаути та 1 співробітник молодіжного центру.

16 спортсменів отримали поранення в конфлікті, а 28 було взято в полон.

6 осіб зникли безвісти. Через російський напад та окупацію 95 спортивних споруд було повністю або частково зруйновано. Ще 48 спортивних споруд зазнали серйозних або часткових пошкоджень. Загальні збитки перевищили 250 мільйонів доларів.[159]

Військова операція змусила спортсменів переїхати, порушила процеси навчання та тренувань, перешкодила проведенню українських спортивних відбіркових змагань та позбавила провідних спортсменів можливостей брати участь у чемпіонатах світу та Європи, що потенційно вплинуло на їхній міжнародний рейтинг.

Військова операція також серйозно вплинула на резерв талантів у спортивній сфері. Спортсмени (особливо запасні спортсмени) та тренери, які виїхали за кордон, отримали доступ до високоякісних умов тренувань та роботи. Іноземні клуби та команди зазвичай пропонують спортсменам та тренерам довгострокові контракти, а випускники середніх шкіл мають можливості для подальшої освіти. Така ситуація може призвести до зменшення кількості видатних молодих спортсменів у національній збірній.

Незважаючи на військову операцію, українські спортсмени залишаються частиною світу спорту, і вони вважають, що можуть продовжувати брати участь у Всесвітніх іграх.

Вони продовжуватимуть тренуватися та, коли дозволять умови, змагатися на міжнародному рівні.

З моменту військового вторгнення Росії в Україну збірна України змогла взяти участь у 13-х зимових Паралімпійських іграх та 24-х літніх Дефлімпійських іграх (2021). Українські спортсмени виступили надзвичайно добре на цих змаганнях. На 13-х Зимових Паралімпійських іграх вони виграли загалом 29 медалей (11 золотих, 10 срібних та 8 бронзових) і вперше посіли друге місце в загальному командному заліку (як за кількістю золотих медалей, так і за загальною кількістю медалей); На 24-х Літніх Дефлімпійських іграх 2021 року вони виграли загалом 138 медалей (62 золоті, 38 срібних та 38 бронзових) і посіли перше місце в загальному командному заліку — вдруге в історії України участь у Літніх Дефлімпійських іграх (перша участь відбулася на 20-х Літніх Дефлімпійських іграх у Мельбурні, Австралія, у 2005 році). Світова спортивна спільнота відіграє життєво важливу роль у боротьбі з російською

агресією. Вони продовжують підтримувати український спорт і закликають український уряд і спортивну спільноту вжити проактивних заходів для заборони спортсменам, суддям та офіційним особам усіх рівнів змагань з Російської Федерації та Білорусі участі в міжнародних заходах, скасування змагань, що проводяться в цих країнах, та виключення представників з керівних органів міжнародних спортивних федерацій.

Наразі Україна продовжує співпрацювати з міжнародними спортивними організаціями.

Україна та весь сектор спортивної культури, зокрема паралімпійська спортивна культура, страждають від другого вторгнення Росії.

Після анексії Криму в 2014 році Україна втратила провідний інклюзивний спортивний центр, який забезпечував підготовку паралімпійських та дефлімпійських спортсменів.

Були проведені Всеукраїнські спартаківські ігри для дітей-інвалідів, а також заходи на тему «Повір у себе» та спортивно-освітні та реабілітаційні заходи. Наразі спортивна інфраструктура серйозно пошкоджена, і головним завданням є її ремонт та розвиток. З огляду на нові та складні обставини, чи то після військової агресії Російської Федерації, чи то відновлення миру після перемоги України, одним із важливих питань, яке потребує вирішення, є забезпечення придатною, сучасною спортивною інфраструктурою. У 2020 році Президент України започаткував програму «25 спортивних магнітних об'єктів» та виділив 1,6 мільярда гривень з державного бюджету на цю програму у 2021 році. До кінця 2021 року за цією програмою працювало 14 об'єктів, 4 з яких було завершено та введено в експлуатацію у 2021 році, а 7 нових об'єктів планується ввести в експлуатацію до 2024 року. Однак деякі з цих об'єктів були пошкоджені або зруйновані через військову агресію Російської Федерації. Крім того, у 2021 році Президент України започаткував програму «Реконструкція 18 спортивних інтернатів та 100 дитячо-юнацьких спортивних шкіл», фінансування якої закладено в бюджеті на 2022 рік. У 2021 році Міністерство юстиції України зареєструвало «Національні

соціальні стандарти спортивної культури та спорту» (зі змінами від 23 листопада 2021 року наказом Міністерства молоді та спорту від 22 жовтня 2021 року № 4029) за документом № 559/23091. Ці стандарти передбачають необхідність розвитку сучасної спортивної інфраструктури та приведення існуючих спортивних споруд до необхідних стандартів.

Розпочато впровадження електронного реєстру спортивних споруд, а саме внесення існуючих спортивних споруд до реєстру.

Реєстр планується модернізувати для детального фіксування пошкоджень та процесів ремонту. Такий реєстр чітко визначатиме інфраструктуру, яка потребує ремонту.

Отже, в рамках плану відновлення спортивної інфраструктури передбачається наступне:

1. До закінчення воєнного стану та бойових дій, Міністерство молоді та спорту України повинно постійно збирати та упорядковувати фактичну інформацію щодо пошкоджень та руйнувань спортивної інфраструктури в різних регіонах України внаслідок російської агресії.

2. Після закінчення воєнного стану та бойових дій:

Проводити структурні обстеження всієї пошкодженої спортивної інфраструктури по всій країні для визначення матеріальних збитків та ресурсів, необхідних для подальшого ремонту, реконструкції та оновлення;

Модернізувати всю спортивну інфраструктуру з використанням сучасних технологій.

3. Використовувати архітектурну експертизу для аналізу всіх звітів про оцінку пошкоджених або зруйнованих олімпійських, паролімпійських та глухих тренувальних об'єктів, що управляються або фінансово підтримуються Міністерством молоді та спорту, та визначати пріоритет відновлення об'єктів, враховуючи наявні фінансові ресурси та терміни відновлення.

4. Комплексно відновлювати та розвивати спортивну інфраструктуру, включаючи олімпійські, паролімпійські та глухі тренувальні об'єкти,

враховуючи вимоги доступності для людей з інвалідністю та іншими порушеннями мобільності.

5. Продовжується впровадження програм Президента України «25 спортивних магнітів» та «Відбудова 18 спортивних інтернатів та 100 дитячо-юнацьких спортивних шкіл» з урахуванням вимог доступності для людей з інвалідністю та іншими порушеннями мобільності, забезпечення легкої доступності кожного проекту.

Тому до 2032 року має бути відремонтовано та обладнано щонайменше 50% пошкоджених та зруйнованих проектів магнітів, спортивних інтернатів та дитячо-юнацьких спортивних шкіл; відновлено програми Президента України «25 спортивних магнітів» та «Відбудова 18 спортивних інтернатів та 100 дитячо-юнацьких спортивних шкіл»; побудовано щонайменше п'ять нових проектів магнітів.

Міністерство молоді та спорту України провело переговори з кількома країнами щодо пошуку спонсорства для конкретних спортивних клубів та шкіл, щоб допомогти їм якомога швидше відновити діяльність, а також отримати консультації та фінансову допомогу для відновлення зруйнованої спортивної інфраструктури. Визнаючи, що відновлення та розвиток спортивної інфраструктури є важливим напрямком для побудови нашої майбутньої Європи, за ініціативою Президента України Володимира Зеленського було створено національний бренд «UNITED 24», метою якого є об'єднання сил міжнародних партнерів, донорів та благодійників для підтримки України у захисті її незалежності, територіальної цілісності та суверенітету, а також її післявоєнної відбудови (Указ Президента України від 17 травня 2022 року № 344 «Надзвичайні заходи щодо підтримки Об'єднаних сил для України»).

Амбасадорами національного бренду «UNITED24» є український футболіст і тренер Андрій Шевченко та тенісистка Ірина Світоліна.

В рамках національної платформи «UNITED24» створено «єдине вікно» для прийому пожертв від благодійних організацій, міжнародних

партнерів та громадян для підтримки оборонних та відбудовних зусиль України. (Постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 року № 472 «Про деякі питання використання пожертв, отриманих з офіційних рахунків, на підтримку України»). Згідно з рішенням уряду (Постанова Кабінету Міністрів України від 7 червня 2022 року № 655 «Про Порядок затвердження використання коштів у сфері спорту, культури та спорту та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 року № 472»), Міністерство молоді та спорту відкрило спеціальний рахунок у рамках UNITED 24 у Національному банку України. Згідно з «Порядком використання коштів у сфері спорту, культури та спорту», кошти, зібрані на цьому рахунку, будуть використані на: 119 статей – ремонт спортивних споруд, установ та організацій, пошкоджених війною, включаючи придбання спортивного обладнання та інвентарю, а також транспортних засобів, необхідних для забезпечення нормальної роботи відремонтованих об'єктів; – розвиток національних та муніципальних спортивних навчальних закладів, національних установ, що підпорядковуються Міністерству молоді та спорту, та спортивно-освітніх та консультаційних організацій.

Пріоритет буде надано установам, що перелічені як навчальні бази для Олімпійських, Паралімпійських та Олімпійських ігор для глухих, серед тих, що цільові для відновлення та розвитку у сфері спортивної освіти та спорту.

Крім того, план післявоєнної відбудови України (з 2014 року) повинен враховувати очікуване збільшення кількості людей з інвалідністю (включаючи дітей) в Україні. Тому національна програма спортивної освіти та спорту повинна створювати всі умови, щоб допомогти їм швидко відновитися та реінтегруватися в суспільство для повноцінного життя.

Війна завдала жахливих фізичних, психологічних та емоційних травм усім верствам українського суспільства, особливо дітям. Тому вкрай важливо створити умови та відновити відповідну роботу, щоб люди могли активно та систематично брати участь у спортивній освіті та спорті. Для тих, хто постраждав під час війни, фізичне виховання та фізичні вправи можуть бути

способом покращити своє фізичне та психічне здоров'я, швидко адаптуватися до повноцінного життя та забезпечити рівні права та можливості в суспільстві.

З огляду на вищезазначене, все це залежить від сучасних, інклюзивних спортивних споруд, що відповідають міжнародним стандартам, кваліфікованих спортивних педагогів та спортсменів, а також активної участі якомога більшої кількості людей з інвалідністю (включаючи дітей) у систематичних заходах зі спортивної освіти та реабілітації.

1.6. Матеріально-технічне забезпечення підготовки велосипедистів

Матеріально-технічне забезпечення підготовки велосипедистів високою кваліфікацією є особливу сферу впровадження досягнень науково-технічного прогресу, що впливають на рівень спортивних результатів, що спричиняють зміну правил змагань та сприяють удосконаленню системи спортивної підготовки у загалом.

Характерною особливістю підготовки спортсменів високою кваліфікації є створення тренувальних центрів на добре обладнаних базах, завдяки яким створюються можливості підходу до матеріально-технічного забезпечення тренувального процесу з комплексних позицій Матеріально-технічне забезпечення підготовки включає: наявність транспорту для тренерів, велосипедів, запасних частин, паливно-мастильних матеріалів; спортивні бази, відповідні вимогам (оснащеність тренажерними пристроями та спеціальним обладнанням, відновними та розвиваючими комплексами та науковими лабораторіями, місцями для проживання спортсменів та харчоблоку для харчування, кабінетами для масажу).

Досвід свідчить про те, що найчастіше через слабе матеріально-технічне забезпечення багатьом спортсменам так і не вдається гідно конкурувати з тими, у яких ці питання вирішено. З кожним роком все в більшою мірою відчувається потреба у сучасному оснащенні спортивних баз.

Сучасні спортивні бази повинні мати відповідний профіль велосипедні траси чи ділянки автомобільних доріг; велосипедні треки, що дозволяють виконувати навчально-тренувальну роботу на високих швидкостях, тобто розміри, покриття полотна та його конструкція повинні відповідати сучасним вимогам.

Спортивна база оснащується сучасним обладнанням для тренувального процесу, комплексом тренажерних пристроїв, які сприяють підвищенню потенційних рухових можливостей.

Впровадження у спортивну практику тренажерів забезпечує умови для повноцінного розвитку тих якостей та здібностей, значимість яких для досягнення високих результатів доведено, і ці якості не можуть бути розвинені застосуванням традиційних спеціальних тренувальних засобів їздою велосипедом.

Тренажери в велосипедному спорті можна використовувати для навчання та удосконалення техніки спортивного педалювання; виправлення помилки шляхом корекції рухових процесів; підвищення рівнів загальної та спеціальної фізичної підготовки; пов'язаного вдосконалення технічної та спеціальної фізичної підготовки. Застосування тренажерів для розвитку спеціальних рухових якостей передбачає збереження структури роботи м'язових груп та величини опору. Завдання пов'язаного вдосконалення кількох сторін підготовленості вимагає відповідності техніки педалювання і специфічності, що задається навантаження.

Найкращі спортивні бази мають спеціалізований спортивний зал з встановленими у ньому різними тренажерними пристроями - велоергометрами, велотренажерами, в яких навантаження може регулюватися тренером з пульта управління або мати програмне керування. Це дозволяє проводити роботу щодо вдосконалення необхідні рухові якості незалежно від погодних умов. На велоерготренажерах з програмним управлінням є сприятлива можливість моделювати долаючий, поступається та пасивно нав'язаний режими педалювання, задавати будь-яку потужність

роботи в діапазонах, аналогічних їзді на велосипедах без вільного ходу шосе з будь-якими перепадами висот (Г.Ф. Расацький, 1986; В.В. Тимошенко, 1994; G. Quintyn, 1996).

Така спеціалізована зала може мати різне обладнання, але обов'язково – тренажерні пристрої для розвитку всіх видів сили. У В даний час впроваджено тренажери, що відображають специфіку головного. рухового акту велосипедиста та засновані на використанні ізокінетичного принципу. Безперечно, вони є одним із потужних факторів підвищення ефективності тренувального процесу.

У практиці велосипедного спорту застосовуються також тренажерні пристрої, засновані на принципі "полегшення" педалювання. Навик, отриманий в полегшених умовах, значною мірою зберігається і при звичайному опорі. Широко застосовують спеціально обладнані мопеди, мотоцикли та автомобілі для лідирування велосипедистів, що дозволяє підвищити максимальний темп педалювання та швидкість пересування за допомогою зниження сили зовнішнього опору повітряного потоку. До аналогічних результатів використання лідера для вдосконалення швидкісних здібностей велосипедистів наводить і використання велоергометра як тренажера, де швидкість педалювання задається примусово програмою або встановлюється вкрай малий опір. На велосипедних треках рекомендується встановити світлолідер, який дозволяє спортсменам задавати потрібну швидкість, привносить до індивідуальної форми занять елемент суперництва.

Особливо слід зупинитися на способі регулювання інтенсивності виконуваної роботи, заснованому на отриманні велосипедистом інформації про розходження ЧСС із заздалегідь встановленою. Розробка та все ширше поширення автономних кардіолідерів або телеметричних способів передачі ЧСС створюють гарну перспективу управління тренувальним процесом на основі оцінки внутрішньої сторони величини навантаження в природних

умовах тренувального заняття та роботи на велотренажерах у спортивному залі.

Спортивні бази повинні мати приміщення для гідропробудов із пристроєм різних видів душів, відновлювальних ванн з установкою для гідромасажу, лазень сухої пари, що складає основу відновного комплексу. Лазня сухої пари крім камери повинна мати мікробасейн 2,5 x 3 м, глибиною 1,5 м, дві гідромасажні установки, душ та ваги. Кімната для ручного масажу має бути обладнана кушетками, переносними індивідуальними електричними лазнями ("лазня у валізі") та вагами. Кімната для проведення психорегулюючого тренування та занять з психогігієна повинна мати хорошу звукоізоляцію, затемнення вікон і, можливості, колірне освітлення, обладнана кушетками, установками для електросна, магнітофон.

Кабінет для проведення фізіотерапевтичних пробудов має бути оснащений барокамерою для створення локального негативного тиску, опромінювачем (лазерним, ультракороткохвильовим, ртутно-кварцовим), електростимулятор, установкою для кисневого коктейлю. Крім того, для проведення фізіотерапевтичних пробудов необхідні: апарати для місцевої дарсонвалізації, мікрохвильової терапії, УВЧ-терапії, гальванізації з ваннами для кінцівок, франклінізації та аеронізації, ультразвуковий переносний, інгалятори.

Спортивна база повинна мати добре обладнану кімнату відпочинку зручною меблями, відеоманітофоном, телевізором, радіоприймачем, установкою для індивідуального та колективного прослуховування музики з гарною акустичною системою та відповідним смакам молоді набором відеоманітофонних та музичні записи. Складовою частиною сучасних спортивних баз є наукові лабораторії, оснащені сучасною науковою дослідною апаратурою, що дозволяє здійснювати заходи щодо оцінки змагальної діяльності, оперативному, поточному, етапному контролю та управління тренувальним процесом.

Проведення дворазових тренувальних занять у день, спеціальні тренування, відновлювальні процедури після фізичних навантажень диктують необхідність особливої регламентації режиму життя. Реально необхідний комплекс умов можна створити лише у спортивних центрах, де все підпорядковане головній меті – проведенню повноцінного тренувального процесу.

Досвід підготовки велосипедистів вищої кваліфікації свідчить про те, що велосипедисти поза центрами або навчально-тренувальних зборів не в змозі тренуватися у необхідних режимах. Сучасні обсяги тренувальних навантажень потребують щоденних великих витрат часу на однакові тренування, які можуть надавати несприятливий психологічний вплив. Щоб цього не відбувалося, слід прагнути до підвищення емоційності образу життя шляхом правильної організації вільного часу, проведенням розважальних заходів, зміною місць проживання та занять.

Природні умови довкілля, у яких проводяться тренувальні заняття є важливим фактором у підготовці спортсмена і можуть надавати як позитивне, так і негативний вплив.

Прикладом позитивного впливу умов довкілля може служити використання середньогір'я або районів з хорошим кліматом для розширення функціональних можливостей організму велосипедистів.

Недотримання вимог, які пред'являються сучасною системою спортивного тренування до умов життя, негативно позначається на працездатності спортсменів, веде до порушень їх найважливіших життєвих функцій та зниження ефективності тренувального процесу.

Висновки до Розділу I

1. Аналіз літератури показує, що процес організації та підготовки велогонок включає шість основних елементів (організація та управління, персонал, правові, фінансові, матеріально-технічні аспекти та інформація), кожен з яких впливає на ефективність гонки.
2. Велосипедні гонки характеризуються трьома основними форматами змагань (одноокруговий, круговий та вибування). Кожен формат має свої характеристики та особливості. Формат чітко визначено в основному документі — правилах змагань.
3. Спортивні змагання є важливою складовою системи спортивної підготовки. Змагання різняться за значенням, цілями, організаційною формою, методами підрахунку очок, віковими групами, статтю та професійною спрямованістю учасників.
4. У сучасній змагальній практиці можна виділити три методології. Перший метод полягає в тому, щоб спортсмени регулярно брали участь у змаганнях; другий метод полягає в тому, щоб спортсмени рідше брали участь у змаганнях, але готувалися до великих змагань, беручи участь у різних гонках; третій метод полягає в тому, щоб спортсмени брали участь у достатній кількості різноманітних змагань.
5. З цього можна зробити висновок, що коли менеджери делегують завдання спортивному персоналу для самостійного виконання, вони можуть делегувати повноваження в довгостроковій перспективі. У цьому випадку перелік завдань та їх зміст формулюються у формі посадових обов'язків. Можна зробити висновок, що взаємовідносини між спортивними організаціями та спонсорами відображають почуття соціальної відповідальності та характеризуються чіткими цілями, взаємозалежністю та наполегливістю.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для вирішення поставлених завдань були використані наступні методи дослідження:

- 1) Аналіз наукової літератури, методичної літератури, даних та онлайн-ресурсів;
- 2) Синтез, порівняння та проведення аналогій.

2.1.1. Аналіз наукової літератури, методичної літератури, даних та онлайн-ресурсів

Цей огляд літератури має на меті уточнити поточний стан дослідницького питання з такими цілями:

- a) Встановити значущість цього дослідження;
- b) Визначити цілі дослідження;
- c) Вибрати відповідні методи дослідження.

Дослідницькі матеріали включають: огляд літератури, онлайн-ресурси, навчальні плани для різних спортивних програм у дитячо-юнацьких спортивних школах, методичні пропозиції та правила організації та проведення змагань з велоспорту на треку.

2.1.2. Теоретичний метод

На кожному етапі дослідження було проаналізовано та узагальнено науково-методологічну літературу. Під час процесу кваліфікаційного розгляду було проаналізовано та синтезовано наукові, навчальні та методичні праці, зосереджені на організації та проведенні велотрекових спортивних заходів.

Теоретичний підхід, використаний у цьому дослідженні, полягав у безпосередньому аналізі літератури з організації та проведення велотрекових заходів та правил проведення заходів, з метою пошуку рішень обраних

проблем. Цей аналіз та узагальнення допомогли з'ясувати основні питання організації заходів з велосипедного спорту на треку.

2.2. Організація дослідження

Дослідження, проведене протягом 2024 - 2025 років, було розділене на три фази. Перша фаза (жовтень – листопад 2024 року) включала аналіз літератури, формулювання цілей та завдань дослідження, а також визначення методології для вирішення дослідницьких питань. Друга фаза (листопад 2024 року – червень 2025 року) мала на меті впровадження теоретичних методів для отримання достовірних результатів дослідження. Третя фаза (липень – листопад 2025 року) включала узагальнення отриманих даних та написання дослідницького звіту на їх основі.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Практичні аспекти організації спортивних змагань

Спортивні змагання – це змагання (протистояння), що проводяться у формі ігор, спрямовані на визначення достоїнств спортсменів у плані фізичної підготовки та певного когнітивного розвитку. Змагання можуть досягати освітніх, спортивних та соціально-політичних цілей. Як і заняття із загального фізичного виховання та спортивної культури, спортивні змагання також спрямовані на досягнення тих самих освітніх цілей: підвищення фізичного, технічного, тактичного, психологічного та теоретичного рівня спортсменів. Однак усі фізичні зміни, що відбуваються під час змагань, перевищують рівень звичайних тренувальних занять [31].

Змагання є одним із найефективніших способів покращення фізичної підготовки спортсменів. Спортивні змагання мають особливе значення для виховання сильної сили волі спортсменів. Вони також сприяють загальному розвитку спортивної культури та спорту, мають виховний вплив на глядачів.

Спортивні змагання – це видовищна та захоплива подія. Задоволення, яке отримується від спортивних подій, впливає з участі глядачів, яких приваблює високий рівень спортивних здібностей, сміливі та рішучі дії, видатні досягнення спортсменів.

Змагання є важливою складовою спортивної діяльності. Без змагань спорт повністю втрачає свій сенс та характер. Крім того, дослідження показують, що різні види конфронтації, змагання та ігор були найдавнішими формами розвитку людської культури; лише пізніше з'явилися та утвердилися на практиці необхідні елементи, методи та підготовка для участі в цих видах діяльності [25].

Спортивні змагання є причиною тренувань, а не навпаки.

Характеристики спортивних змагань:

Спортивні змагання можна розділити на первинні та вторинні функції. Основними характеристиками спортивних змагань є:

- 1) Суворий нагляд за діяльністю учасників, обслуговуючого персоналу та інших осіб;
- 2) Багатофункціональна, структурована та багатопроцесна діяльність, що проводиться в екстремальних умовах;
- 3) Кожні змагання включають процес боротьби, конфронтації та неконфронтації, що відображає прагнення до перемоги та прагнення до оптимальної продуктивності;
- 4) Значне соціальне та особистісне значення для кожного спортсмена, самої боротьби та кінцевого результату;
- 5) Змагання з високим емоційним зарядом, через величезний фізичний та психічний тиск, який спортсмени витримують (часто перевищує їхні можливості) у прямій боротьбі за результати;
- 6) Пряма або непряма взаємодія між учасниками змагань, коли обидві сторони прагнуть перевершити свого суперника та одночасно контратакують;
- 7) Чесні умови змагань із порівнянними результатами для кожного учасника, що дозволяють порівнювати результати з іншими спортсменами, знайомими з контрольними показниками, та надають їм можливість оцінити свої результати. Таке порівняння стає можливим завдяки чітко встановленим правилам і положенням, а також наявності кваліфікованих суддів. Технічні засоби та навички для фіксації спортивних досягнень. Рівні умови участі та справедливе судження переможців створюють соціальне та моральне мікросередовище у змаганнях, що дозволяє спортсменам повноцінно та вільно проявляти свій спортивний потенціал. Це створює передумови для побудови довіри та безкорисливого обміну спортивними, технічними та духовними цінностями.
- 8) Існують певні форми та вимоги, які дають право спортсменам, що відповідають цим формам та вимогам, на звання «Кандидат у Майстри

спорту», «Майстер спорту», «Майстер спорту міжнародного класу» та «Заслужений майстер спорту».

Характеристика складових частин спортивних змагань

У загальній структурі будь-якого спортивного змагання складовими його частинами є:

Рис.3.6. Складова частина спортивного змагання у цілісній структурі

Спортсмени-суперники. У спортивному змаганні можуть брати участь щонайменше два спортсмени. Можна змагатися сам із собою, прагнучи досягти певного результату. Але це не справжня спортивна подія, оскільки виключає зовнішню характеристику змагання — конфронтацію. Тому спортсмени-змагальники та їхні результати є основними елементами події [22].

Взаємодія спортсменів у спортивному змаганні переважно відображається у двох аспектах: конфронтація або змагання з суперниками; та взаємодія або співпраця з товаришами по команді. Протистояння між суперниками або командами-учасниками може бути прямим (включаючи інтенсивний фізичний контакт, неінтенсивний фізичний контакт та умовний інтенсивний фізичний контакт) або непрямим (не пов'язаним з фізичним

контактом). Співпраця між товаришами по команді, яка загалом означає спільну роботу або досягнення спільної мети — спортивної перемоги, також може приймати різні форми: спільні дії, спільні послідовні дії та спільні індивідуальні дії. Ці характеристики змагальної взаємодії значною мірою визначають зміст та структуру змагальної діяльності спортсменів у конкретному виді спорту. Виходячи зі структури взаємовідносин між спортсменами (суперниками та партнерами), змагальне протистояння можна розділити на три форми: індивідуальне змагання, командне змагання, командне змагання та індивідуально-командне (командне) змагання. Ці форми взаємодії між спортсменами відображаються в індивідуальних змаганнях, командних змаганнях та особисто-командних змаганнях.

Судді матчів. Спортивні судді є головними організаторами та керівниками спортивних заходів, відповідальними за проведення змагань та, певною мірою, за результати. Зрозуміло, що розподіл рейтингів значною мірою залежить від компетентності та об'єктивності суддів. Судді також несуть відповідальність за забезпечення здоров'я спортсменів-учасників. У будь-якій ситуації, яка може зашкодити здоров'ю спортсмена (наприклад, несприятлива погода, погані умови для тренувань, несправність спорядження, невідповідний одяг або взуття тощо), судді зобов'язані виправити ці недоліки; якщо їх неможливо виправити, змагання слід скасувати або перенести на іншу дату чи місце проведення. Спортивні судді повинні, перш за все, бути експертами у правилах спорту, чесними, об'єктивними, справедливими, рішучими, ввічливими та спокійними, а також користуватися авторитетом та повагою поза змаганнями.

3.2.Обговорення результаті дослідження

Оскільки основою спорту є змагання, виникла відповідна спортивна галузь, яка забезпечує його ефективне функціонування в процесі соціально-історичного розвитку. Спортивна галузь – це професійна соціальна організаційна система, що формується навколо змагань, що включає: ідеологічне, науково-методичне управління; матеріально-технічне та фінансове забезпечення; підготовку персоналу; відбір та тренування спортсменів; зв'язки з іншими галузями людської діяльності [17].

Об'єктивність та точність спортивно-технічних досягнень залежать від багатьох факторів:

1. Психологічні та фізіологічні здібності спортивних суддів прямо чи опосередковано впливають на процес оцінювання досягнень.

2. Наявність об'єктивних методів та засобів обліку досягнень у конкретних видах спорту. У видах спорту, де досягнення визначаються одиницями вимірювання (таких як легка атлетика, плавання, важка атлетика тощо), ця проблема не є певною мірою помітною. У видах спорту, де досягнення оцінюються умовними одиницями та кінцевими результатами (таких як гімнастика, фігурне катання, стрибки у воду тощо), об'єктивність має вирішальне значення.

3. Судді є одним із найважливіших завдань в організації будь-яких масштабних змагань. Існують відмінності в рівні та досягненнях спортсменів-учасників. Враховуючи поточну точність вимірювання результатів у цьому виді спорту та за поточних часових умов, важко об'єктивно представити розподіл рейтингу серед учасників, навіть за найкращих зусиль.

4. Зовнішні умови змагань (температура навколишнього середовища, сила та напрямок вітру, вологість, поведінка глядачів тощо). Наразі розробляються деякі методи для підвищення об'єктивності рішень суддів.

Ці методи включають:

Сертифікацію спеціальною суддівською колегією на основі правильності рішення судді.

Глядачі та вболівальники.

На результати спортсменів у змаганнях майже завжди впливає реакція глядачів. Поведінка глядачів створює позитивну або негативну емоційну атмосферу для змагань. Тому підтримка глядачами спортсмена або його суперника, а також їхнє ставлення до змагань, матимуть значний вплив на результати змагань. Недосвідчені спортсмени можуть надмірно збуджуватися, що призводить до поганих результатів; тоді як досвідчені спортсмени менше піддаються впливу навколишнього середовища та можуть залишатися спокійними в тих самих умовах змагань [22].

Виходячи зі ставлення глядачів до спортсменів (емпатія), їхніх явних реакцій та потенційної психологічної близькості між ними, можна запропонувати такі категорії глядачів (Б. Дж. Кретті):

- 1) Глядачі, тісно пов'язані зі спортсменами, які реагують позитивно;
- 2) Глядачі, які реагують позитивно, але є незнайомими для спортсменів;
- 3) Глядачі, які пасивно спостерігають за діяльністю спортсменів без будь-якої реакції;
- 4) Глядачі, які не виявляють інтересу до діяльності спортсменів;
- 5) Глядачі з негативним ставленням до діяльності спортсменів.

Отже, на психологічний стан спортсменів та їхню результативність головним чином впливають такі фактори:

а) Кількість глядачів на змаганнях. Зі збільшенням кількості глядачів рівень емоційного збудження спортсменів також зростає, доки не досягне оптимального значення; після цього значення рівень активності або рівень емоційного збудження спортсменів суттєво не змінюється;

б) Розташування глядачів — чи знаходяться вони близько до спортсменів, чи далеко від них. Відстань між глядачами та учасниками змагань впливає на психологічні та нервово-м'язові реакції спортсменів.

Також важливо конкретне розташування глядачів: чи знаходяться вони збоку, позаду чи безпосередньо попереду;

с) Чи змагається спортсмен індивідуально чи в команді;

d) Гучність оплесків глядачів, їхнє схвалення та підтримка дій спортсмена, або навпаки, їхня ворожість та агресія.

У таких ситуаціях спортсмени реагують по-різному. Це залежить від індивідуальних особливостей учасників змагань.

Зокрема, деякі спортсмени надзвичайно гостро реагують на шум глядачів, будь то підтримуючі оплески чи недружні крики. Деякі спортсмени швидко реагуватимуть на кожен крик та образу з трибун, тоді як інші будуть байдужими. Як правило, спортсмени, які прагнуть досягти хороших результатів, позитивно реагуватимуть на оплески та підтримку глядачів і краще виступатимуть у цьому середовищі. Нарешті, за наявності великої кількості вороже налаштованих глядачів команди-учасниці часто будуть більш агресивними (допускаючи більше порушень);

e) Присутність глядачів протилежної статі: глядачі, як правило, мають більший вплив на чоловіків, ніж на жінок;

f) Вік, фізичний стан, риси характеру та темперамент самого спортсмена.

Під час підготовки до змагань слід враховувати поведінку глядачів та можливі зміни у виступі спортсменів під час виступів перед глядачами. До факторів, що впливають на змагальні результати спортсменів, також належать місце проведення змагань («домашні» та «виїзні» майданчики), географічне розташування місця проведення змагань (висота, температура, вологість, тиск повітря, рівень сонячної радіації, часовий пояс тощо) та обладнання майданчика. Правила безпеки на велодоріжках включають обов'язкове носіння шоломів та іншого захисного спорядження (налокітники, наколінники), дисципліну (виконання вказівок судді та повага до інших учасників), уникнення небезпечних дій (різке гальмування, штовхання велосипеда, зняття обох рук з керма, зняття обох ніг з педалей), заборону

пронесення алкогольних напоїв та інших заборонених предметів на трасу, а також негайне повідомлення судді та надання першої медичної допомоги у разі отримання травми [3].

Вказівки для учасників:

1. Спорядження: Одягайте шолом, наколінники та налокітники. Переконайтеся, що ваш велосипед у належному стані.
2. Правила поведінки: Зосередьтеся, дотримуйтеся дисципліни та дотримуйтеся інструкцій суддів, персоналу та волонтерів.
3. Уникайте зіткнень: Не штовхайте інших учасників, не рухайтесь різко та не створюйте перешкод. Дотримуйтеся безпечної дистанції, особливо в командних гонках.
4. Після падіння: Не вставайте одразу після падіння. Порухайте пальцями рук і ніг та перевірте свій стан. Якщо ви відчуваєте сильний біль або підозрюєте травму голови чи шиї, негайно зателефонуйте до служби екстреної допомоги.
5. Заборонені дії: Алкоголь, наркотики, гострі предмети та зброя заборонені.

Вказівки для глядачів:

1. Вхід на трасу заборонено: Не виходьте та не бігайте по трасі без дозволу під час гонки.
2. Підтримуйте порядок: Дотримуйтеся плану безпеки та інструкцій персоналу.
3. Не порушуйте порядок: Не створюйте паніки та не заважайте роботі організаторів.

Загальні правила:

- Алкоголь та інші речі: Вживання алкоголю або носіння заборонених предметів заборонено.
- Медична допомога: Якщо ви погано себе почуваєте або отримали травму, негайно повідомте про це суддю та зверніться за першою допомогою.
- Повага: Будь ласка, ставтеся один до одного та до організаторів змагань ввічливо.[3]

Висновки до Розділу III

1. Організація та проведення спортивних заходів є вирішальним обов'язком спортивних федерацій. Це невід'ємна частина адміністративної діяльності, яка за своєю суттю є процесами поєднання роботи різних осіб. Унікальний аспект організаційної структури полягає в логічних взаємозв'язках між рівнями управління та функціональними відділами; спосіб, яким ці взаємозв'язки побудовані найефективніше, дозволяє досягти цілей організації.

2. Регулярно проведені спортивні заходи можуть мотивувати спортсменів до систематичних тренувань та сприяти покращенню спортивних результатів. Ймовірність участі студентів у певній кількості змагань залежить від їхнього рівня спортивної підготовки.

3. Тому планування розкладу спортивних заходів повинно забезпечувати різноманітність масштабу, складу учасників та умов проведення запланованих заходів, а також враховувати традиції, склад команд-учасниць та місця їх проведення.

4. Ключовим аспектом організації змагань є здатність правильно формулювати правила змагань та оперативно надсилати або надавати необхідну інформацію. Якщо змагання є командними або індивідуальними командними змаганнями, правила повинні чітко визначати, як визначається переможець командного змагання. Конкретні обставини можуть відрізнятися.

ВИСНОВКИ

1. Організація змагань з велоспорту на треку включає створення оргкомітету, підготовку місця проведення змагань, формування суддівської бригади та забезпечення медичного та технічного забезпечення. Дотримання правил змагань має вирішальне значення.
2. Велоспорт на треку має свої унікальні характеристики, які залежать від умов місця проведення змагань, формату змагань та правил Міжнародного велосипедного союзу (UCI). До основних заходів належать спринтерські гонки, командні спринтерські гонки, гонки переслідування, гонки кейрін та омніум-гонки.
3. Практичний досвід організації змагань показує, що найпоширенішими проблемами є недостатня підготовка персоналу, неправильне складання розкладу змагань та технічні несправності. Щоб уникнути цих проблем, усі етапи підготовки необхідно планувати заздалегідь.
4. Велоспорт на треку відіграє життєво важливу роль у системі спортивної підготовки. Він є основним засобом оцінки конкурентного рівня спортсменів, важливим шляхом для відбору до національної збірної та мотивуючим фактором для підвищення спортивної майстерності спортсменів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко І «Необхідність розвитку велотранспорту та перешкоди для його впровадження в містах та регіонах України» Дослідження. Київ 2020
2. Вікіпедія <https://uk.wikipedia.org/> Україна на олімпійських іграх
3. Бондаренко І., Прокопенко В., Шененко М., Шульга К. (2021) Огляд зарубіжних велосипедних стратегій. Київ.
4. Бубка С. Н., Булатова М. М. Олімпійський спорт : енциклопедія. – Київ : Олімпійська література, 2002. 744 с.
5. Бубка С. Н., Платонов В. Н. Основи спеціальної фізичної підготовки спортсменів : навч. посіб. Київ : Олімпійська література, 2010. 304 с.
6. Булатова М. М. Теорія і методика спортивного тренування : навч. посіб. Київ : Олімпійська література, 2004. 264 с.
7. Випасняк І., Самойлюк О., Мицкан Т. Розвиток швидкісних і координаційних здібностей спортсменів з велосипедного спорту на етапі початкової підготовки. Вісник Прикарпатського університету Серія Фізична культура. 2020. URL:DOI: 10.15330/fcult.34.111-124
8. Голуб Л. Є. Теорія і методика тренування велосипедистів. Київ: Науковий світ, 2014. 312 с
9. Гудзь С.М. Бакалаврська дисертація «Велоцентр у Тернополі». Архів кафедри АП НУ «Львівська політехніка» 2023
10. Гуменюк С. В. Підготовка велосипедистів : навч. посіб. С. В. Гуменюк. Харків : ХДАФК, 2018. 198 с.
11. Державна стратегія сталого розвитку «Україна 2020», затверджена Указом Президента № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна 2020» від 12 січня 2015 року,
12. Ільїн В. І. Теорія і методика спортивного тренування : навч. посіб. Львів : ЛДУФК, 2013. 356 с.

13. Історія олімпійського спорту в Україні. Київ: Олімпійська література, 2011. – 400 с.
14. Історія фізичної культури і спорту: підручник. Львів: ЛДУФК, 2018. 312 с.
15. Кашуба О., Гудзь С. Закордонний досвід формування велосипедної мережі та його вплив на створення велоцентрів в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Архітектура». 2023. №5(2). С. 67–76. URL: <https://doi.org/10.23939/sa2023.02.067>
16. Київська міська державна адміністрація. Розвиток велосипедної інфраструктури. <https://kyivcity.gov.ua>
17. Костюкевич В. М. Теорія і методика спортивної підготовки. Навчальний посібник. Вінниця, 2014. 616 с.
18. Левченко О.П. Історія розвитку фізичної культури та спорту в Україні. Київ: Логос, 2017. 240 с.
19. Міністерство молоді та спорту України. Звіт про стан розвитку велоспорту (2023). <https://mms.gov.ua> .
20. Мітрошин С.Ю. Історія розвитку велоспорту: навчальний посібник. Харків: ХДАФК, 2019. 124 с.
21. Національний комітет спорту інвалідів України. Звіт про розвиток пара-велоспорту (2022) <https://paralympic.org.ua>.
22. Наконечний І.Ю. Організація і проведення спортивних змагань: навч.-метод. посібник Чернівці, 2014. 116 с.
23. Нестеренко Т. А. Моніторинг фізичного стану спортсменів Київ: Наук. світ, 2019. 184 с.
24. Платонов В. Н. Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті: загальна теорія та її практичні додатки : в 2 т. Кн. 1. Київ : Олімпійська література, 2015. 680 с.
25. Платонов В. М. Сучасна система спортивного тренування: підручник. Київ: Перша друкарня, 2021. 672 с.

26. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 червня 2011 року № 707 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку спортивної та туристичної інфраструктури в Україні на 2011-2022 роки»
27. Приймак С. Витоки велоспорту в Україні (кінець XIX поч. XX ст.) *Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Серія: Фізичне виховання і спорт.* 2020. Вип. 30. С. 112–116.
28. Смирнов О.А. Олімпійський велоспорт: історія і сучасність Київ: Олімпійська література, 2016. 176 с.
29. Турчак Л. В. Фізична підготовленість спортсменів: теорія і практика. Львів: ЛДУФК, 2020. 232 с.
30. Федерація велосипедного спорту України: офіційний сайт . <https://uci.org.ua>.
31. Фіщенко Л.М., Краснянський К.В. Організаційні основи проведення змагань у велоспорті XVI Міжнародна науково-практична конференція. Харків 2016 https://journals.uran.ua/ksapc_conference/article/view/90888
32. Чепелюк А. В., Малай Г. Інноваційні засоби тренування для розвитку фізичних якостей велосипедистів. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2021. № 3(3). С. 130–141. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-3\(3\)-130-141](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-3(3)-130-141).
33. Bompa T., Buzzichelli C. *Periodization: Theory and Methodology of Training* / Tudor O. Bompa, Carlo Buzzichelli. – 6th ed. – Champaign, IL: Human Kinetics, 2018. – 392 p.
34. Bompa T., Haff G. *Periodization: Theory and Methodology of Training*. – 6th ed. – Champaign, IL : Human Kinetics, 2009. – 411 p.
35. BASSETT D., KYLE C., PASSFIELD L., BROKER J. and BURKE E. Comparing cycling world hour records, 1967–1996: modeling with empirical data. *Med. Sci. Sports Exerc.* 31: 1999. 1665–1676 p.
36. Fotheringham W. *Racing Hard: 20 Tumultuous Years in Cycling* / William Fotheringham. – London: Faber & Faber, 2013. 256 p.

37. Halson S. L. Monitoring training load to understand fatigue in athletes // *Sports Medicine*. –2014. – Vol. 44(Suppl 2). P. 139–147.
38. Herlihy D.V. *Bicycle: The History* / David V. Herlihy. New Haven: Yale University Press, 2004. 496 p.
39. Issurin V. B. *Building the Modern Athlete: Scientific Advancements and Training Innovations* / Vladimir B. Issurin. – Jerusalem: Ultimate Athlete Concepts, 2016. – 352 p.
40. Kellmann M. *Enhancing Recovery: Preventing Underperformance in Athletes* / Michael Kellmann. – Champaign, IL: Human Kinetics, 2010. – 256 p.
41. Meeusen R., Duclos M., Foster C., et al. Prevention, diagnosis, and treatment of the Overtraining Syndrome: joint consensus statement of the European College of Sport Science and the American College of Sports Medicine // *Medicine & Science in Sports & Exercise*. – 2013. – Vol. 45(1). – P. 186–205.
42. Plews D. J., Laursen P. B., Kilding A. E., Buchheit M. Heart Rate Variability in Elite Endurance Athletes: Measuring Performance and Training Load // *European Journal of Applied Physiology*. – 2013. – Vol. 113(5). – P. 1025–1035.
43. Ritchie A. *Bicycle and Society: Technology, Mobility and Everyday Life* / Andrew Ritchie. – London: Routledge, 2015. – 232 p.
44. Ritchie A. *Major Taylor: The Extraordinary Career of a Champion Bicycle Racer* / Andrew Ritchie. – Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1996. – 370 p.
45. Saw A. E., Main L. C., Gastin P. B. Monitoring the athlete training response: subjective self-reported measures trump commonly used objective measures: a systematic review // *British Journal of Sports Medicine*. – 2016. – Vol. 50(5). – P. 281–291.
46. Union Cycliste Internationale. *Cycling and Modern Technologies: Strategy Report 2023* <https://www.uci.org>
47. Union Cycliste Internationale. *History of Cycling Disciplines*. – UCI Official Website. <https://www.uci.org>

48. Union Cycliste Internationale. UCI Development Strategy 2023–2026
Режим доступа: <https://www.uci.org> .
49. OLDS, T. S., K. I. NORTON, and N. P. CRAIG. Mathematical model of cycling performance. *J. Appl. Physiol.* 75: 1993 730–737 p.
50. Wagner M. Nested Multi – and Many Objective Optimization of Team Track Pursuit Cycling published: October 2016 doi: 10.3389/fams.2016.00017
51. Bassett D., Kyle C., Passfield L., Broker J., Burke, E. Comparing cycling world hourrecords, 1967–1996: modeling with empirical data. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 31 (11), 1999 1665–1676 p.
52. Lukes R, Hart J, Haake S. An analytical model for track cycling. *Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part P: Journal of Sports Engineering and Technology* 226(2): 2012, 143–151 p.